

Beheerplan toekomstbestendig openbaar groen

Gemeente Raalte

Colofon

Project

Beheerplan toekomstbestendig openbaar groen

Projectteam

Gemeente Raalte (red)

Antea Group

Opdrachtgever

Gemeente Raalte

Zwolsestraat 16

8101 AC Raalte

datum vrijgave
03-11-2022

beschrijving revisie 3.0
definitief

Goedkeuring
H.J. Damen

Vrijgave
T.A.J. Lesscher

Voorwoord

Boodschap van wethouder

Samenwerken aan een toekomstbestendige groene openbare ruimte van ons allemaal!

In de gemeente Raalte wonen, werken en recreëren we in een mooie en groene omgeving. Dat willen wij graag zo houden en verbeteren. Geïnspireerd door onze Omgevingsvisie, wensen van inwoners en de vele beleidsontwikkelingen op het gebied van groen willen we, ten aanzien van de inrichting en het beheer van het openbaar groen, de komende jaren een volgende stap zetten. De stap richting 'Toekomstbestendig openbaar groen', de titel van deze nota.

Maatschappelijke meerwaarde

Het groen in onze 9 kernen biedt bij uitstek mogelijkheden om een maatschappelijke meerwaarde te creëren. Met het voorgestelde beleid maken we de beweging van kostenpost naar verdienen model. Goed ingericht en onderhouden openbaar groen levert ons iedere dag weer voordelen en draagt bij aan een toekomstbestendige openbare leefomgeving. In dit beheerplan laten we zien op welke wijze groen een bijdrage kan leveren aan opgaven op het gebied van o.a. klimaatadaptatie, biodiversiteit, leefbaarheid en gezondheid. Hiermee geven wij tevens uitvoering aan de amendementen die door de raad onlangs zijn aangenomen op het gebied van biodiversiteit. De verschijningsvorm van het groen sluit zoveel mogelijk aan bij de functie, de mogelijkheden ter plaatse en wensen en behoeften van onze inwoners.

Participatie

Samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties gaan wij hieraan werken. In de basis door het uitvoeren van het reguliere beheer en onderhoud zodat het groen er veilig en verzorgd bij ligt. Onze inzet is gericht op het effect voor de totale bevolking. We hebben extra aandacht voor buurten of doelgroepen waar het effect van het groen op de gezondheid groter kan zijn.

De kansen die er liggen pakken wij op en integreren wij met andere (beleids-)opgaven. De leuke en aansprekende inwonersinitiatieven als bijvoorbeeld in de Stationsstraat en de Brugstraat, waar de versteende omgeving vergroend is, worden gefaciliteerd.

Vergroening

Met de toenemende druk op de beschikbare openbare ruimte kan het groen onder druk komen te staan in kwantitatieve en kwalitatieve zin. Daar waar sprake is van tegenstrijdige belangen maken we een nadere afweging waarbij we verwijzen naar aantoonbare positieve onderzoeksresultaten die pleiten voor het behouden en versterken van groen.

SROI

Onze inzet (qua bedrijfsvoering) is gericht op het marktconform realiseren van de vele uitvoeringstaken. Hierbij hebben wij, als vanouds, een bijzondere aandacht voor de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

We staan samen aan de lat voor deze mooie, groene en uitdagende opgave waarbij ieder zijn rol heeft. Groen is de verbindende factor die het verschil kan maken. Veel dank aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan het tot stand komen van dit nieuwe beheerplan. Met groot vertrouwen zie ik uit naar een mooie samenwerking voor een groene toekomstbestendige gemeente. Samenwerking met onze inwoners, de vele groene initiatieven, onze eigen medewerkers (incl. de collega's van De Productie) en verder iedereen die zich inzet onze gemeente nog mooier en groener te maken.

Ben Nijboer,
Wethouder gemeente Raalte
November 2022

Inhoud

Samenvatting

5

1. Inleiding

7

1.1 Aanleiding

7

1.2 Doel

8

1.3 Opgave

8

1.4 Afbakening

9

1.5 Leeswijzer

9

2. Beleid en ontwikkelingen

10

2.1 Procesaanpak

10

2.2 Uitgangspunten beleid en regelgeving

11

2.3 Trends en ontwikkelingen

13

3. Huidige situatie (wat hebben we)

15

3.1 Kwantiteit openbaar groen

15

3.2 Kwaliteit openbaar groen

16

5. Beheermaatregelen openbaar groen (hoe doen we)

26

5.1 Uitwerking groenbeheer per thema

26

5.2 Reguliere beheer- en vervangingsopgave

30

6. Verkenning organisatie en bedrijfsvoering (hoe regelen we)

31

6.1 Toekomstige uitvoering

31

7. Communicatie en participatie

32

7.1 Communicatie rondom groen

32

7.2 Externe communicatie

32

7.3 Interne communicatie

34

8. Financiën

35

8.1 Beschikbare en benodigde middelen

35

8.2 Investeringsvervanging en ontwikkelkansen

36

Samenvatting

Hoofdpijnen van het beheerplan

In het voorliggende Beheerplan toekomstbestendig openbaar groen wordt het groenbeheer voor de gemeente Raalte beschreven voor de periode 2022-2026. Met het plan wordt beoogd een integratiekader te geven voor de planning, inrichting, gebruik en beheer van het openbaar groen binnen de bebouwde kom.

Het is in de eerste plaats een stimulerend plan dat aangeeft hoe we het groen duurzaam, toekomstbestendig en aantrekkelijker maken. In de tweede plaats is het een bouwsteen voor de bestekken en uitvoeringsovereenkomsten en ten derde is het de basis voor het groenbeheer.

Met dit beheerplan spelen we in op actuele thema's en ontwikkelingen zoals gezondheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en levensloopbestendigheid. Het doel is om hierbij actief de inwoners te betrekken en initiatieven mogelijk te maken. Op basis van de huidige situatie draagt het beheer in beperkte mate hieraan bij. Wel wordt er goed samengewerkt met inwoners. We stellen daarom vast dat voor het groenbeheer een andere visie en aanpak nodig is: van beeldgestuurd, uniform en sectoraal naar effectgestuurd, gebiedsgericht en integraal. Hierbij ligt de focus op de (maatschappelijke) meerwaarde die het groen aan onze inwoners kan bieden.

Belangrijke insteek voor het beheerplan is de Omgevingsvisie Raalte Horizon 2040 waarin keuzes zijn gemaakt om de dorpen en wijken leefbaar te houden. In de nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte' en het groenbeleidsplan 'Groen, samen doen' is de werkwijze overeengekomen die deze opgave voor het deelprogramma groen moet helpen realiseren.

Het planproces is begonnen met het opstellen van een startnotitie en uitgangspuntennotitie. Dit heeft als basis gediend voor het Plan van Aanpak om te komen tot een nieuw beheerplan. Uit de inbreng van stakeholders, college, raad en de eigen organisatie zijn wensen, mogelijkheden en knelpunten in de groene leefomgeving verzameld. Ook is er een groeninspectie uitgevoerd om de technische kwaliteit van het groen en mogelijke ontwikkelkansen in beeld te brengen.

Op basis van deze informatie is er een beheervisie opgesteld aan de hand van zes thema's: veilig, biodiversiteit, leefbaar, gezond, klimaatbestendig en duurzaam (beheer). In de beheervisie wordt beschreven welk effect er in de komende jaren bereikt moet worden en hoe het groen hieraan kan bijdragen. De kernwoorden toekomstbestendig en participatie zijn overkoepelend aan de thema's en worden integraal meegenomen. De visie is aansluitend doorvertaald in beheermaatregelen om ervoor te zorgen dat de verschillende partijen de uitvoering buiten kunnen realiseren.

Eén van de uitdagingen is dat de nieuwe werkwijze aansluit bij de bedrijfsvoering en werkprocessen. In de praktijk stromen er geen mensen meer in de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en worden er mensen via een arbeidsbureau ingehuurd. Om hierop voor te sorteren is er een verkennend onderzoek naar de uitvoering van het groenbeheer gedaan. Dit onderzoek richt zich op de mogelijke rol van de eigen dienst, de Productie, de markt en maatschappelijke organisaties. Op basis van verschillende parameters zijn er plussen en minnen gezet. Hieruit moeten we een verantwoorde keuze zien te maken.

Samenvatting

Hoofdpijnen van het beheerplan

De mening en behoeften van de inwoners omtrent groen vinden we erg belangrijk. Via een duidelijk communicatieplan worden de mensen op verschillende kanalen geïnformeerd over ontwikkelingen die er spelen en plaatsvinden. Daarnaast betrekken we inwoners bij participatietrajecten en faciliteren we inwonersinitiatieven die bijdragen/aansluiten bij één van de zes thema's. Onder de titel Groen, samen doen worden activiteiten uitgevoerd om de gemeente groener te maken. In samenwerking met de werkgroep Groene Agenda en de inwoners wordt er steeds meer impact gemaakt.

Het beschikbare budget om onderhoudswerkzaamheden aan het groen uit te voeren en kleine renovaties en vervangingen te doen bedraagt in totaal € 1.650.000 per jaar. Hiervan wordt € 1.100.000 besteed aan het planmatig onderhoud. Deze kosten liggen redelijk in lijn met de Antea Group benchmark en zijn voldoende om het werk uit te voeren.

Voor de inzet rondom facilitering van participatie, het structureel maken van de uren voor Groen, samen doen ter ondersteuning van de werkgroep Groene Agenda en inzet op onderhoud wordt een 'kleine' plus op het huidige onderhoudsbudget gezet. In de exploitatiebegroting is voor 2023 t/m 2026 meer budget beschikbaar gesteld. Dit sluit aan bij hetgeen op 28 oktober 2021 is besproken met de gemeenteraad (thema's veilig en biodiversiteit).

Op basis van de uitgevoerde groeninspectie is rekening te houden met extra investeringskosten voor de vervanging van het groen. Deze investeringskosten zijn vanaf 2022 structureel in het meerjareninvesteringsprogramma verwerkt, waarna de vervangingen integraal met andere disciplines en ontwikkelkansen kunnen worden uitgevoerd. De renovaties worden vanuit het huidige groenbudget betaald. De totale vervangingsopgave bedraagt ruim € 248.000 over een periode van vier jaar.

Tot slot is aangegeven op welke wijze het voorgestelde beheer van het groen gerealiseerd kan worden. Hiervoor worden acties benoemd die stap voor stap de realisatie en implementatie van de voornemens mogelijk moeten maken.

1. Inleiding

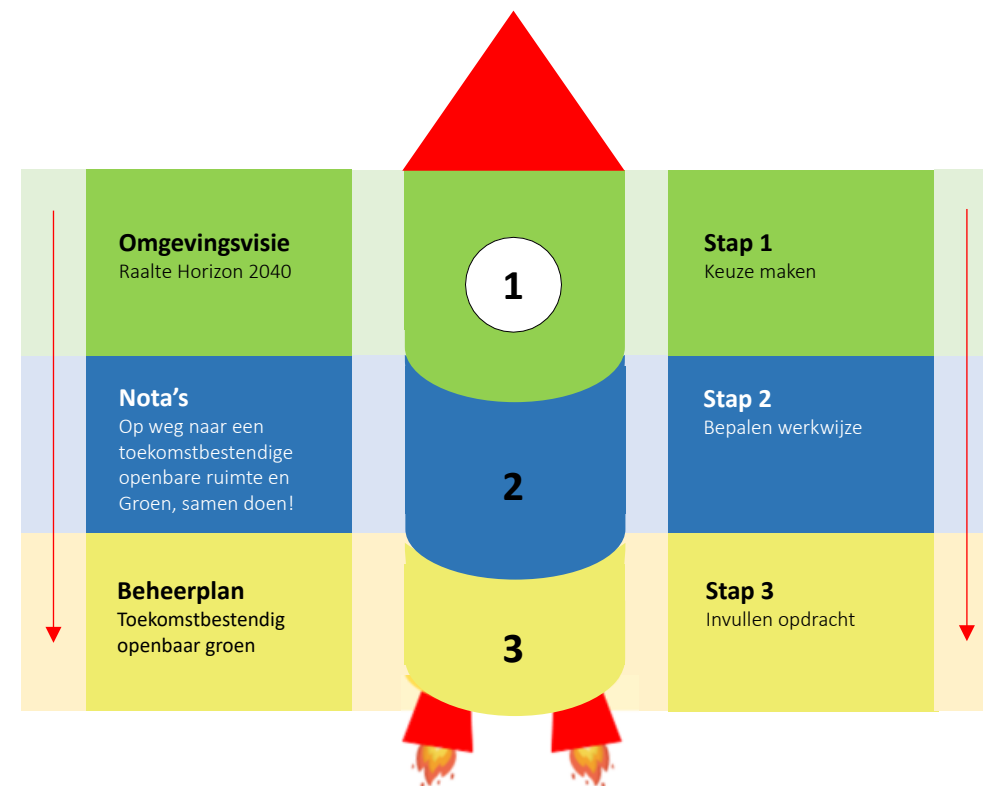

1.1 Aanleiding

Het huidige beheerplan openbaar groen dateert uit 2004 en is toe aan een actualisatie. De afgelopen jaren hebben de ontwikkelingen op het gebied van beheer en onderhoud niet stil gestaan. Er zijn meerdere doelstellingen te bereiken op actuele thema's zoals gezondheid, klimaatadaptatie, levensloopbestendigheid en biodiversiteit. De uitgangspunten binnen deze thema's hebben gevolgen voor het groenbeheer. Dit vormt de aanzet tot het opstellen van een nieuw beheerplan toekomstbestendig openbaar groen.

In de vorm van een drietrapsraket is toegewerkt naar dit gewenste product. Met de omgevingsvisie hebben we de keuze gemaakt om in te zetten op het leefbaar maken en houden van de dorpen en wijken. Hiervoor volgen we de werkwijze die in de nota's Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte (1) en Groen, samen doen (2) zijn opgenomen. Het nieuwe beheerplan toekomstbestendig openbaar groen moet deze opgave voor het deelprogramma groen helpen realiseren.

Belangrijk uitgangspunt hierbij is het behouden en versterken van de groene kwaliteiten. Daarvoor is het nodig die kwaliteiten meer in samenhang te bezien. Om dit te realiseren kijken we verder dan alleen naar het openbaar groen. We streven naar een integrale aanpak van aanleg en beheerwerkzaamheden in de openbare ruimte, waarin inwoners en partners worden betrokken en initiatieven kunnen plaatsvinden.

1. Inleiding

1.2 Doel

Het doel van het beheerplan is om een duidelijk beeld te schetsen hoe we met het openbaar groen in de komende jaren willen omgaan. Hierbij richten we ons op de volgende opgaven:

- Realisatie van de beheervisie openbaar groen;
- Inzicht geven in het planmatig uitvoeren van beheer- en onderhoudstaken;
- Het uitwerken van de opgaven op het gebied van het openbaar groen als opgenomen in de Nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte';
- De eigen organisatie meenemen in de transitie van zoals we het altijd deden naar een nieuwe visie op beheer (o.a. meer biodiversiteit);
- Het uitvoeren van dagelijks onderhoud, waarbij op korte termijn kleinschalige maatregelen kunnen worden doorgevoerd voor een toekomstbestendige (her)inrichting en gebruik;
- Bij groot onderhoud en vervanging inzetten op het maximaal meekoppelen van ontwikkelopgaven die bijdragen aan een toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte en het groen in het bijzonder;
- Op korte termijn kunnen bijdragen aan een buurtgerichte en integrale aanpak van de openbare ruimte (o.a. in combinatie met water, civiel, verkeer en de ontwikkelopgaven klimaatadaptatie en energietransitie);
- De samenwerking met inwoners, ondernemers en groene organisaties behouden en versterken als opgenomen in de Nota 'Groen, samen doen!' (communicatie, participatie, ondersteuning werkgroep);
- De consequenties van deze maatregelen in beeld brengen en deze afwegen, met name op het gebied van financiën en bedrijfsvoering;

- Een omslag in denken doorvoeren, waarbij de maatschappelijke meerwaarde van groen een ruime plaats krijgt naast de technisch financiële benadering zoals we die tot nog toe kennen (van kostenpost naar opbrengstmodel voor bijvoorbeeld gezondheid);
- Richting geven aan de toekomstige bedrijfsvoering.

1.3 Opgave

Groenbeheer is nodig om de waarden van het groen optimaal te laten renderen. In de afgelopen 20 jaar is de groene openbare ruimte benaderd vanuit de visie van beeldgericht werken. Per gebiedstype hebben we een bepaalde beeldkwaliteit afgesproken (IVOR 2014) die buiten door de uitvoering wordt nagestreefd. Binnen deze gebieden wordt het onderhoud op een uniforme wijze uitgevoerd.

We merken alleen dat kwaliteitsgericht beheer niet meer zo goed werkt. Naast een bepaalde beeldkwaliteit wil de samenleving ook zaken zoals participatie, duurzaamheid, biodiversiteit en bijdragen aan gezondheid terugzien. Om hierop in te spelen is er een andere aanpak nodig. We maken daarom de stap naar effectgestuurd beheer. Hierbij heeft het beeld (gras maaien) een minder belangrijke rol gekregen en ligt de focus meer op het bereiken van de gewenste effecten (gras speelbaar houden). De opgave is om een nieuw beheerplan op te stellen voor 5 jaar, waarin meer op effecten wordt gestuurd en de geformuleerde opgaven voor toekomstbestendig groen worden ingevuld en richting geven aan zowel de inrichting als het onderhoud.

1. Inleiding

1.4 Afbakening

In de uitwerking wordt al het openbaar groen en water binnen de bebouwde kom meegenomen. Buiten het beheerplan vallen de bomen, begraafplaatsen en sportvelden. Tot de scope behoren de volgende onderdelen:

- Bos
- Bosplantsoen
- Hakhout en windsingels
- Hagen
- Heesters (opgaand, bodembedekkend of solitair)
- Rozen
- Vaste planten en wisselperken
- Gazon
- Bermen en kruidenrijk gras (inclusief wadi's)
- Greppels en sloten
- Natuurvriendelijke oevers
- Vijvers en watergangen
- Biodiversiteitsvoorzieningen (insectenhôtels)

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de procesaanpak beschreven en wordt gekeken naar actuele beleidsuitgangspunten en maatschappelijke trends die spelen bij de inrichting en het beheer en onderhoud van het openbaar groen. Hoofdstuk 3 beschrijft de kwantiteit en kwaliteit van het huidige groen.

In hoofdstuk 4 zoomen we in op de visie op de zes uitgekozen thema's: veilig, biodiversiteit, leefbaar, gezond, klimaatbestendig en duurzaam (beheer). Per thema is beschreven wat het gewenste effect is en op welke manieren groen hieraan kan bijdragen. De kernwoorden toekomstbestendig en participatie zijn overkoepelend aan deze zes thema's en worden integraal meegenomen.

In hoofdstuk 5 komt de nieuwe beheerstrategie voor het openbaar groen aan bod. De beheerstrategie geeft aan met welke maatregelen we de ambities willen bereiken. Ook gaan we in op de totale omvang van de reguliere beheer- en vervangingsopgave.

In hoofdstuk 6 kijken we naar de toekomstige bedrijfsvoering binnen de organisatie. Hoofdstuk 7 bevat een beschrijving van de communicatieaanpak, participatietrajecten en inwonersinitiatieven. Hoofdstuk 8 geeft inzicht in de benodigde financiën en in hoofdstuk 9 komen de vervolgacties aan bod. Het beheerplan wordt afgesloten met verwijzingen naar relevante documenten in de bijlage.

2. Beleid en ontwikkelingen

2.1 Procesaanpak

Voor het vervaardigen van het beheerplan is er een aantal stappen doorlopen.

Opstellen startnotitie en uitgangspuntennotitie

- 1 Als opmaat naar het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen is er een startnotitie en uitgangspuntennotitie opgesteld. Daarin staan de kaders en randvoorwaarden die belangrijk zijn. De startnotitie en uitgangspuntennotitie hebben als basis gediend voor het Plan van Aanpak.

Schrijven Plan van Aanpak

- 2 In het voorjaar van 2021 is op basis van de informatie uit de startnotitie en uitgangspuntennotitie een Plan van Aanpak gemaakt. Dit Plan van Aanpak beschrijft wat er gedaan moet worden. Aan de orde komen de uit te voeren activiteiten, organisatie en de verdeling van verantwoordelijkheden. Daarnaast worden de financiën gepresenteerd. Dit plan vormt de rode draad voor de uitvoering.

Organiseren werksessies

- 3 In de opzet is rekening gehouden met interne (over de gemeentelijke disciplines heen) en externe samenwerking en afstemmingsmomenten. In verschillende werksessies dachten stakeholders, college, raad en de eigen organisatie mee over wat (resultaat) en hoe (proces) we het beheer willen doen. Deze werksessies hebben waardevolle input opgeleverd voor het vervolg. De resultaten hiervan zijn meegenomen in het proces en de uitwerking van het plan.

Uitvoeren inspectie

- 4 Voor het kunnen blijven uitvoeren van onderhoud en het behalen van de gewenste ambitie is inzicht in de technische kwaliteit van het groen belangrijk. Daarom is er in de zomer van 2021 een groeninspectie gelopen. Deze inspectie heeft in beeld gebracht hoe de kwaliteitsverdeling van het groen momenteel is en wat er in de komende jaren hersteld of vervangen moet worden. Ook is door de inspecteur gekeken welk ontwikkelthema hierbij kansen biedt. De situatie in de praktijk is verder getoetst aan hetgeen er in het beheersysteem staat.

Bepalen beheeropgave

- 5 Om een goed beheerplan te kunnen schrijven is het van belang om de verkenning (wat we al weten en welke ideeën er leven) scherp te hebben. Op basis van deze informatie is er een toekomstvisie opgesteld aan de hand van zes thema's. De beheerstrategie beschrijft met welke maatregelen de visie wordt uitgevoerd. Tot slot is er een doorkijk gemaakt hoe we dat het beste kunnen inregelen en uitdragen.

Uitwerken beheerplan toekomstbestendig openbaar groen

- 6 In de eerdere stappen hebben we veel informatie verzameld en keuzes gemaakt. Alles bij elkaar heeft dit geleid tot het voorliggende product. Dit beheerplan is in fasen geschreven en in de tweede helft van 2022 aan het college voorgelegd.

2. Beleid en ontwikkelingen

2.2 Uitgangspunten beleid en regelgeving

In Nederland is er geen overkoepelend kader waarin de rechten en plichten voor het beheer en onderhoud van het groen zijn opgenomen. Overheden hebben veel lokale keuzevrijheid, maar zijn wel gebonden aan verschillende wetten en regels. De belangrijkste waarmee we in Raalte te maken hebben zijn:

Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht verplicht gemeenten om onderhoud te plegen en controles op gebreken uit te voeren. In het Nieuw Burgerlijk Wetboek is opgenomen dat het openbaar groen veilig moet zijn.

Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming zijn de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet geïntegreerd. De wet moet ervoor zorgen dat planten en dieren in de natuur blijven bestaan en uitheemse soorten geen bedreiging vormen. Ook kwetsbare soorten mogen niet verdwijnen. Eind dit jaar zal deze wet opgaan in de Omgevingswet. De Omgevingswet biedt vanaf dan richtlijnen voor regels en maatregelen die de natuur beschermen.

Wet milieubeheer

De Wet milieubeheer is de belangrijkste milieuwet en bepaalt welke gereedschappen kunnen worden ingezet om het milieu te beschermen. Denk bijvoorbeeld aan het afvoeren van groenafval en het verbod op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het openbaar groen.

Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt 26 wetten uit de fysieke leefomgeving tot één wet. Het doel van deze bundeling is om tot eenvoudige en toegankelijke regels voor de openbare ruimte te komen. Met de Omgevingswet is er ruimte voor maatwerk en een betere, snellere en integralere besluitvorming over projecten. Daarnaast worden gebruikers in een vroeg stadium bij gebiedsontwikkelingen betrokken.

Kapitaalgoederen in de Gemeentewet

Sinds 2017 is het vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht om de vervangingen in de openbare ruimte met meerjarig nut te activeren (afschrijven). Deze vervangingen worden opgenomen in het meerjareninvesteringsprogramma.

In het BVV is de verplichting opgenomen om in de gemeentelijke begroting een paragraaf onderhoud kapitaalgoederen op te nemen. Dit moet gaan over groen, wegen, riolering, water en gebouwen. De provincie houdt jaarlijks toezicht op de begroting en kijkt of er sprake is van achterstallig onderhoud. Met dit beheerplan toekomstbestendig openbaar groen geven we invulling aan de verplichting om hierover te rapporteren.

Algemene plaatselijke verordening

In de Algemene plaatselijke verordening zijn regels opgenomen voor het behouden en vellen van houtopstanden. Hiervoor is onder bepaalde voorwaarden altijd een omgevingsvergunning nodig. Als toetsingskader maken we gebruik van de stamdiameter en lijst beschermwaardige houtopstanden. In het bomenbeheerplan zijn deze criteria verder uitgewerkt.

2. Beleid en ontwikkelingen

2.2 Uitgangspunten beleid en regelgeving

Als gemeente hebben we in beleid vastgelegd wat we in Raalte belangrijk vinden. Het gemeentelijke beleid is kaderstellend voor dit plan. Op de eerste plaats volgen we de lijn die in de omgevingsvisie is opgenomen.

Omgevingsvisie Raalte Horizon 2040

De omgevingsvisie is hét instrument waarin fysieke ontwikkelingen in de leefomgeving worden samengebracht. In de omgevingsvisie staat hoe we willen dat Raalte er in 2040 uitziet. Voor het groen richten we ons met name op: Kernopgave 2: hoe zorgen we dat bestaande wijken en dorpen leefbaar en aantrekkelijk blijven? Kernopgave 3: hoe creëren we de optimale randvoorwaarden voor wonen, werken, ondernemen en recreëren? Bij beide grote opgaven is de inzet van groen een essentieel onderdeel.

Nota 'Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte'

In bovengenoemde Nota is de werkwijze vastgesteld om te komen tot een toekomstbestendige openbare ruimte. Er is gekozen voor een planmatige aanpak waarbij we kansen benutten, opgaven integraal benaderen, maatwerk leveren en zoveel mogelijk samenwerken met andere spelers. Wat technisch versleten is moet vervangen worden. Daarnaast worden nieuwe eisen gesteld vanuit thema's en ontwikkelingen zoals te lezen valt in hoofdstuk 2.3. De inzet van middelen om het werk goed uit voeren wordt jaarlijks gepresenteerd in de begroting en het meerjareninvesteringsprogramma (MJIP).

Op de tweede plaats kijken we naar het beleid dat een relatie heeft met groen. Het groenbeleidsplan wordt hiervoor als belangrijkste leidraad gezien. Daarbij is de opgave om waardevolle bomen te beschermen, te komen tot meer differentiatie in beleid en beheer en de bestaande regeldruk te verminderen.

Groenbeleidsplan 'Groen, samen doen!'

Vanuit het groenbeleidsplan willen we dat Raalte groener, biodiverser, leefbaarder en aantrekkelijker wordt als woon-, werk- en vestigingsgemeente en gewaardeerd wordt om zijn recreatieve kwaliteiten. De doelstellingen zijn:

- Het handhaven van groene (hoofd)structuren (2010), actualisatie gewenst;
- Het vergroten van de biodiversiteit;
- Het bevorderen van sport-, spel- en recreatiemogelijkheden;
- De samenwerking met inwoners, vrijwilligers en professionals intensiveren;
- Inzetten op klimaatadaptief en duurzaam groen.

Om hier invulling aan te geven nemen we initiatief en nodigen anderen uit om hieraan mee te doen. De leden van de werkgroep Groene Agenda denken hierover mee en voeren ook activiteiten uit. De thema's waar zij zich op richten zijn communicatie, biodiversiteit, bomen, monitoring en advisering.

De relatie met het overige beleid is vooral te vinden op fysiek terrein. Denk hierbij aan beleid, programma's en projecten op het gebied van platteland, duurzaamheid, energietransitie en sociaal. Meer sectoraal kennen we onder andere het bomenbeheerplan en de integrale visie openbare ruimte (IVOR 2014).

2. Beleid en ontwikkelingen

2.3 Trends en ontwikkelingen

De maatschappij is bijzonder dynamisch en verandert in een hoog tempo. Nieuwe trends en ontwikkelingen leiden tot nieuwe functies en eisen die (deels) in de openbare ruimte een plek moeten krijgen. De grote uitdaging is om onze gemeente leefbaar te houden en toekomstbestendig te maken. De onderstaande onderwerpen zijn medebepalend voor het groen.

Klimaat en duurzaamheid

Dat het klimaat verandert zien we overal om ons heen. Het weer wordt extremer, er zijn vaker overstromingen en het groen heeft moeite zich hierop aan te passen. In veel dorpen en steden zijn maatregelen nodig om in de toekomst klimaatbestendig en waterrobuust te zijn. Ook in Raalte zijn we hier volop mee bezig. We besteden aandacht aan het afkoppelen van hemelwater, het beperken van de gevolgen van hitte en droogte, het wegvangen van fijnstof en het vastleggen van CO2. Onder meer door steen te vervangen door groen. Qua duurzaamheid zijn het gebruik van afval als grondstof en het terugwinnen van energie belangrijke thema's in de bedrijfsvoering.

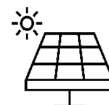
Biodiversiteit

Biodiversiteit omvat de verscheidenheid van alle levende planten, dieren en ecosystemen. Het houdt de natuur in balans en ook wij mensen zijn ervan afhankelijk om prettig te kunnen blijven leven. Om deze belangen te dienen geven we een impuls aan het vergroten van de biodiversiteit. Dit is erg belangrijk omdat bestuivers (waaronder wilde bijen) het moeilijk hebben en ook andere soorten in aantallen al jaren achteruit gaan.

Om de biodiversiteit te versterken zorgen we voor gevarieerd groen en proberen we waar dat kan groengebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. We kiezen voor een andere beheermethodiek waarbij het gras minder vaak en veelal na de bloei en zaadvorming wordt gemaaid. Ook gaan we aan de slag met het stukje bewustwording van de waarde van biodiversiteit.

Energietransitie

De Nederlandse politiek heeft in 2019 het Klimaatakkoord getekend. Via het Klimaatakkoord geeft Nederland invulling aan het klimaatbeleid om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Dit betekent meer inzet van duurzame energiebronnen zoals zon en wind. Voor de openbare ruimte is het belangrijk aan te sluiten bij de energietransitie en plannen zoveel mogelijk daarop af te stemmen. Hierdoor kunnen er synergievoordelen, kostenbesparingen en positieve effecten op de gezondheid, veiligheid en natuur worden bereikt. In Raalte houden we rekening met de uitvoering van verschillende opgaven.

Levensloopbestendigheid en gezondheid

De samenstelling van de bevolking verandert. We zien meer ouderen die vaak langer zelfstandig thuis blijven wonen. Het is belangrijk dat iedereen kan blijven meedoen. Een levensloopbestendige inrichting van de openbare ruimte is van belang voor alle doelgroepen. Daarnaast is een omgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten voor de fysieke en mentale gezondheid van waarde. Het dagelijkse ommetje door het groen, sporten in het groen of een fietstocht door de natuur zijn enkele mooie voorbeelden die hieraan kunnen bijdragen.

2. Beleid en ontwikkelingen

2.3 Trends en ontwikkelingen

Vervangingsopgave

Veel gemeenten staan voor een grote vervangingsopgave. Een groot deel van de openbare ruimte is rond de jaren 60 van de vorige eeuw aangelegd en nadert het einde van de (technische) levensduur. Wanneer het groen in een relatief korte periode wordt vervangen, stijgen de totale kosten onevenredig. Het is daarom belangrijk om in beeld te brengen hoe de vervanging het beste gerealiseerd kan worden. Bij de vervangingsopgave zetten we in op een duurzame inrichting en (her)gebruik van materialen die een lange levensduur kennen. Ook actuele thema's en inwonerswensen nemen we hierbij mee, zoals vergroening, meer ruimte voor biodiversiteit en een goede mix tussen een natuurlijke- en culturele uitstraling van het groen.

Participatie en individualisering

De wijken en buurten worden tegenwoordig niet meer alleen vanuit het gemeentehuis bestuurd. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen in toenemende mate zelf verantwoordelijkheid en initiatief. Ook in Raalte zien we dat er steeds meer inspraak en zeggenschap over het groen plaatsvindt (denk hierbij aan de werkzaamheden van de werkgroep Groene Agenda). Als gemeente hebben we al meerdere participatietrajecten en inwonersinitiatieven lopen en deze lijn zetten we verder door. Daarbij werken we ook aan het stimuleren van de sociale cohesie door de leefomgeving zo in te richten dat elkaar ontmoeten makkelijk wordt gemaakt. Groen, Samen Doen is de paraplu voor allerlei activiteiten voor vergroening in de gemeente waarin we met veel lokale organisaties samenwerken. We zijn ervan overtuigd dat we meer kunnen bereiken als we het samen doen!

3. Huidige situatie

3.1 Kwantiteit openbaar groen

Om het areaal goed te kunnen beheren is het allereerst van belang om inzicht te hebben in de omvang en samenstelling van het groen. Specifieke details zijn opgenomen in bijlage 1.

Hoofdpunten

- In de gemeente Raalte hebben we zo'n 173 hectare openbaar groen en 47.500 vierkante meter water in beheer.
- Het grootste deel van het areaal bestaat uit gras (71%) en beplanting (26%). Het aandeel water binnen de bebouwde kom is beperkt (3%)*.
- De grassen hebben verschillende maairegimes. Het gazon wordt 26x per jaar gemaaid. Bij de bermen en kruidenrijke grasvegetatie varieert het maairegime van 1x per jaar tot 4x per jaar met of zonder afvoer van maaisel.
- Het bos bestaat uit een combinatie van loofbos (95%) en gemengd bos (5%). Het bosplantsoen is een verzameling van struiken en bomen.
- Onder de heesters vallen alle bodembedekkende heesters (39%), opgaande heesters (61%) en coniferen (0%).
- De rozen bestaan uit bodembedekkende rozen (26%), botanische rozen (43%), heesterrozen (22%) en struikrozen (9%).
- In de openbare ruimte zijn er ten opzichte van het landelijk gemiddelde opvallend weinig hagen aangeplant. De hagen zijn er in verschillende toepassingen van kleine hagen (63%), grote hagen (16%) tot blokhagen (21%).
- De sloten vormen het belangrijkste waterlichaam voor de berging en afvoer van hemelwater (64%)*.

Groentypen	Areaal	Eenheid	Totaal
Bos	47.000	m2	3%
Bosplantsoen	141.000	m2	8%
Hakhout en windsingels	601	m2	0%
Heesters	260.000	m2	15%
Rozen	12.000	m2	1%
Hagen	6.900	m2	0%
Vaste planten en wisselperken	1.300	m2	0%
Gazon	846.000	m2	47%
Bermen en kruidenrijk gras (inclusief wadi's)	414.000	m2	23%
Natuurvriendelijke oevers	1.900	m2	0%
Greppels en sloten *	47.000	m2	3%
Vijvers en watergangen *	400	m2	0%
Biodiversiteitsvoorzieningen	n.n.b.	st	0%
Totaal	1.778.000	m2	100%

* Watersystemen die niet in beheer zijn bij het waterschap

3. Huidige situatie

3.2 Kwaliteit openbaar groen

Het onderhoud van het openbaar groen is erop gericht alle onderdelen volgens de vastgestelde kwaliteit te onderhouden (opgenomen in de IVOR 2014). Er is bijvoorbeeld afgesproken hoeveel onkruid er mag staan, hoe lang het gras mag zijn en hoe ver de beplanting mag overgroeien. Om hierover eenduidige afspraken te maken is er een landelijke standaard ontwikkeld. De CROW-publicatie 'Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018' is daarvan de meest recente versie.

Om een bepaalde kwaliteit te realiseren zijn er verschillende niveaus. In Raalte hebben we in 2014 ervoor gekozen om te werken met kwaliteitsniveau Basis (B) voor de centrumgebieden, entrees en toegangsgebieden en kwaliteitsniveau Laag (C) voor alle overige gebieden. De beeldkwaliteit dient daarbij als afgeleide van de te bereiken effecten. Om een indruk te krijgen is hieronder een voorbeeld beeldmeetlat kaal oppervlak in beplanting en hiernaast een beschrijving van de verschillende kwaliteitsniveaus opgenomen.

A+	A	B	C	D
				
Er is geen kaal oppervlak.	Er is weinig kaal oppervlak.	Er is in beperkte mate kaal oppervlak.	Er is redelijk veel kaal oppervlak.	Er is veel kaal oppervlak.
kaal oppervlak 0% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 5% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 10% per 100m ²	kaal oppervlak ≤ 25% per 100m ²	kaal oppervlak > 25% per 100m ²

Kwaliteitsniveaus	Technische staat (heel)	Verzorging (netheid)	Rapportcijfer
Zeer hoog (A+)	Perfect, heel, niets kapot	Brandschoon	9,5- 10
Hoog (A)	Weinig op aan te merken	Schoon	7,5- 9,4
Basis (B)	Lichte schade, een en ander op aan te merken	Matig schoon, niet storend	5,5- 7,4
Laag (C)	Duidelijke schade, veel op aan te merken	Vuil, storend	3,5- 5,4
Zeer laag (D)	Ernstige schade, kapot, onveilig	Zeer vuil, duidelijk storend	0- 3,4

3. Huidige situatie

3.2 Kwaliteit openbaar groen

Om de afgesproken kwaliteit op peil te houden voeren we dagelijks en periodiek beheer en onderhoud, renovatie en vervanging uit.

Beheer en onderhoud

Beheer betreft alle activiteiten die erop gericht zijn om het bestaande groen in stand te houden. Binnen beheer wordt er verzorgend onderhoud (schoffelen, blad verwijderen) en technisch onderhoud (maaïen, snoeien, dunnen) uitgevoerd. Het onderhoud is nodig om het groen te begeleiden naar volwassenheid en ervoor te zorgen dat het aan zijn functies blijft voldoen.

Renovatie en vervanging

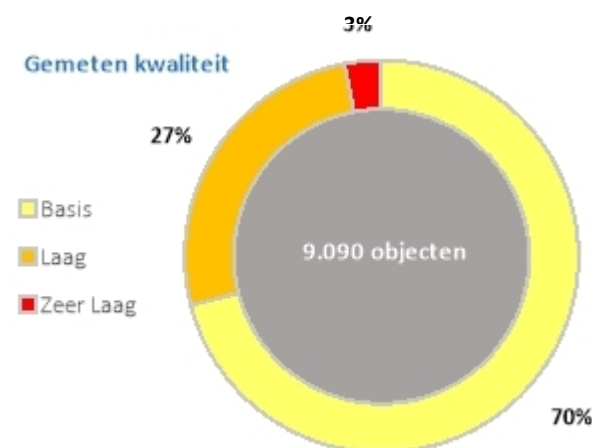
Tegen het einde van de levensduur wordt de kwaliteit van het groen minder en breekt het moment van renoveren of vervangen aan.

Renoveren is het herstellen en waar nodig gedeeltelijk vernieuwen van het bestaande groen. Bij vervanging brengen we een geheel plantvak of grasveld terug in nieuwe staat. Hiermee krijgen we de basis op orde en werken we het achterstallig onderhoud weg.

Het moment van renoveren of vervangen wordt bepaald op basis van de inspectieresultaten of signalen van inwoners en de buitendienst. In de zomer van 2021 is een groeninspectie uitgevoerd om het beeld en de technische staat te bekijken. Hiervoor zijn ruim 9.000 objecten in de openbare ruimte beoordeeld. De inspectie biedt inzicht in wat we willen behouden, ontwikkelen en op termijn moeten vervangen.

Hoofdpunten

- Uit de inspectie blijkt dat het overgrote deel van het openbaar groen en water een kwaliteitsniveau Basis (70%) of Laag (27%) scoort. Er zijn enkele objecten die een kwaliteitsniveau Zeer Laag (3%) vertonen.
- Van het totale areaal heeft circa 90% van de objecten het gewenste kwaliteitsniveau behaald. Bij 10% is afkeur gemeten.
- Na een vergelijking van de gewenste kwaliteit en de aangetroffen kwaliteit kunnen we concluderen dat we in grote lijnen voldoen aan de beeldkwaliteitseisen die zijn gesteld en over het algemeen zelfs een hogere beeldkwaliteit leveren dan met de raad is afgesproken.
- Verspreid over de gemeente hebben de meeste beplantingen, grassen en wateren een redelijke conditie.

3. Huidige situatie

3.2 Kwaliteit openbaar groen

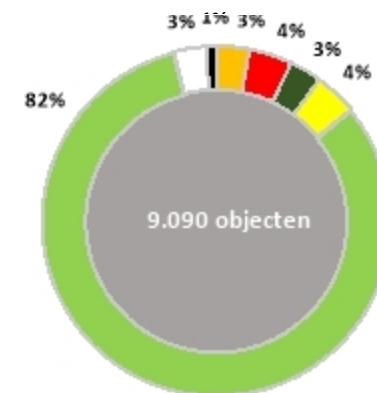
De inspectie laat ook zien welk type schadebeeld er buiten is waargenomen. Dit bepaalt welke inspanningen er nodig zijn en geeft de richting aan voor ons handelen in de komende jaren. Een overzicht hiervan staat in bijlage 2.

Hoofdpunten

- Van alle beplantingen, grassen en wateren heeft een groot deel van het areaal (82%) op dit moment geen schade.
- Bij 7% van het totale areaal aan beplanting en gras zijn grote gaten en kale plekken geconstateerd (3%) of gedijen de soorten slecht (4%).
- De beplanting is op meerdere plaatsen versleten (4%) of bevat ongewenste soorten en onkruiden die lastig zijn om te verwijderen (3%).
- De overige schadebeelden (1%) worden veroorzaakt door hoogteverschillen, bodemverschillen, ongelijkheden of ontwerptechnische fouten.
- Bij circa een kwart van het areaal is er onderhoud, renovatie en vervanging nodig (22%). Bij driekwart van het areaal is geen actie vereist (78%).
- Met regulier onderhoud (13%) kunnen veel schadebeelden binnen een kort tijdsbestek worden verholpen. Voor het renoveren (6%) of vervangen (3%) zijn aanvullende maatregelen en middelen nodig.
- Het aandeel te renoveren of vervangen groen verschilt per kern. In Broekland, Heino en Luttenberg is dit het hardste nodig.
- In onze gemeente zijn het vooral de bodembedekkende heesters en opgaande heesters die binnen één jaar aan renovatie of vervanging toe zijn.
- Als ontwikkelkans wordt vooral het stimuleren van de biodiversiteit genoemd (18%). Klimaatadaptatie biedt kansen in samenhang met andere kapitaalgoederen en wateropgaven die we volgen en waarbij we willen aansluiten. In de visie en beheerstrategie nemen we deze aanbevelingen mee.

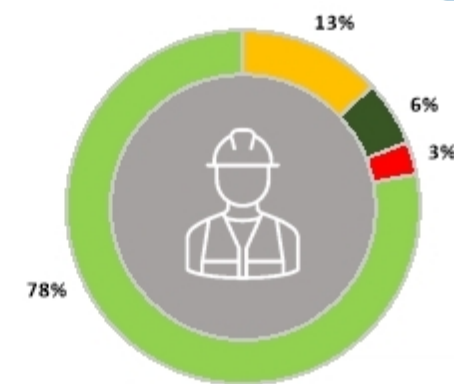
Type schadebeelden

- Gaten en kale plekken
- Gedijt slecht
- Ongewenste beplanting
- Versleten beplanting
- Geen schade
- Lege cellen
- Overige

Vereiste acties*

- Onderhoud nodig
- Renovatie nodig
- Vervanging nodig
- Geen actie vereist

* De vereiste acties zijn bepaald op basis van het totale schadebeeld en niet of aan de gekozen beeldkwaliteit wordt voldaan. Het is de feitelijke constatering buiten.

4. Beheervisie openbaar groen

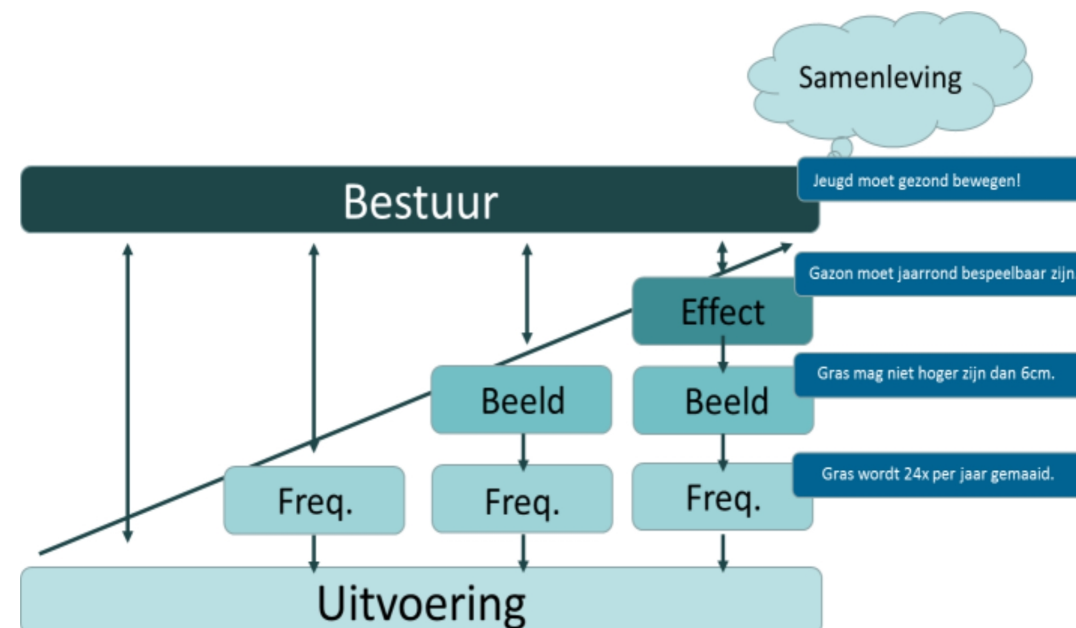

4.1 Ambities groenbeheer

Op basis van de huidige situatie kunnen we concluderen dat het beheer in beperkte mate is gericht op het versterken en toekomstbestendig maken van groen en de nauwe samenhang met andere functies en ontwikkelopgaven nog beter kan. Er wordt goed samengewerkt met inwoners. Dat gebeurt veelal op hun initiatief, wij nemen hierin vooral een faciliterende rol aan.

We stellen daarom vast dat voor het groenbeheer een andere visie en aanpak nodig is: van beeldgestuurd, uniform en sectoraal naar effectgestuurd, gebiedsgericht en integraal. Met een nieuw beheerplan toekomstbestendig openbaar groen kan er samen met onze inwoners worden ingespeeld op de veranderende ambities. Hierbij levert groen een bijdrage aan het bereiken van de maatschappelijke doelen, zoals een aantrekkelijke woon- en leefomgeving, meer biodiversiteit, ruimte voor water, plek om te ontmoeten en het bevorderen van bewegen (gezondheid). Groen ontwikkelt zich daarmee van kostenpost naar verdienmodel en is belangrijk willen we onze wijken en dorpen toekomstbestendig maken.

In de beheervisie plaatsen we een stip op de horizon en laten we zien wat het beheereffect is, wat er bereikt moet worden en hoe beheer hieraan kan bijdragen. Alle zes de thema's zijn samen met de organisatie (ambtelijk, college, werkgroep Groene Agenda en raad) bepaald en vormen de kapstok voor de uitvoering. De kernwoorden toekomstbestendig en participatie zijn overkoepelend aan de thema's en worden integraal meegenomen. Uit de raadsessie van 28 oktober 2021 kwamen de thema's veilig en biodiversiteit als belangrijkste aandachtspunten naar voren.

4. Beheervisie openbaar groen

4.2 Veilig

Effect

Het openbaar groen moet zorgen voor een veilig gevoel van onze inwoners. Er is een kwalitatief goede groenstructuur die herkenbare routes en verblijfsgebieden bevat, sociale functies samenbrengt en ons helpt te oriënteren.

Bijdragen

- Het openbaar groen is bereikbaar, nabij en toegankelijk voor iedereen.
- Het openbaar groen draagt bij aan de identiteit en herkenbaarheid van de verschillende dorpen en landschappen.
- De groenstructuren zorgen voor een duidelijke routing en een soepele verkeersafwikkeling. Het groen dat langs de hoofd- en ontsluitingswegen staat helpt weggebruikers te begeleiden naar de plek van bestemming.
- Het openbaar groen draagt bij aan de verkeersveiligheid op rijwegen, kruispunten, rotondes en oversteekplaatsen. We doen een inspanning om het zicht op het deelnemende verkeer of op verkeerstekens zo vrij mogelijk te houden. Daarnaast worden beplantingen (hagen) ook ingezet als snelheidsbeperkende maatregel.
- Het openbaar groen is sociaal veilig en er zijn geen gevoelens van onveiligheid. Er is voldoende uitzicht vanaf de straat en woningen op speelveldjes en ontmoetingsplekken. Dit betekent een voorkeur voor open en half open groen en het voorkomen van stille en enge plekken.
- Er is een gezond en veilig groenbestand met soorten die weerbaar zijn tegen ziekten en plaagsoorten.

4. Beheervisie openbaar groen

4.3 Biodiversiteit

Effect

Het openbaar groen is gevarieerd qua soorten die veel meer en langer bloeien. De bomen, grassen en planten hebben waarde als voedselbron en leefgebied voor de flora en fauna. Bij de inrichting en het beheer is er voldoende ruimte voor de natuur waardoor de biodiversiteit toeneemt.

Bijdragen

- Het openbaar groen levert een bijdrage aan de instandhouding van de biodiversiteit door een goede variatie van beplantingssoorten en natuurvriendelijk onderhoud.
- Een gevarieerd aanbod aan (streekeigen) bomen, struiken, kruiden en bloemen brengt evenwicht in de natuur en zorgt ervoor dat het ecosysteem minder snel verstoord raakt. Denk aan soorten die een gunstig effect hebben op bijen, vlinders en andere nuttige dieren.
- Groene verbindingen in de dorpen en daarbuiten dragen bij aan de mogelijkheid voor planten en dieren om zich te vestigen, nestelen, verplaatsen en eten te vinden.
- Het openbaar groen biedt ruimte aan de ontwikkeling van natuurwaarden. Door het groen ecologisch te beheren ontstaan er gebieden met een hoge soortenrijkdom.
- Het openbaar groen helpt om de overlast van ziekten en plagen te verminderen. Door aangepast beheer en inrichting van het groen worden grote problemen en hoge bestrijdingskosten voorkomen. Bovendien lokt dit natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups die houden van een omgeving met onderbeplanting, wilde planten en bloemen.
- Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven worden geïnformeerd over de aanwezigheid en het belang van biodiversiteit en worden actief betrokken bij het beheer en onderhoud.
- Initiatieven ter bevordering van de biodiversiteit worden gestimuleerd/gefaciliteerd.

4. Beheervisie openbaar groen

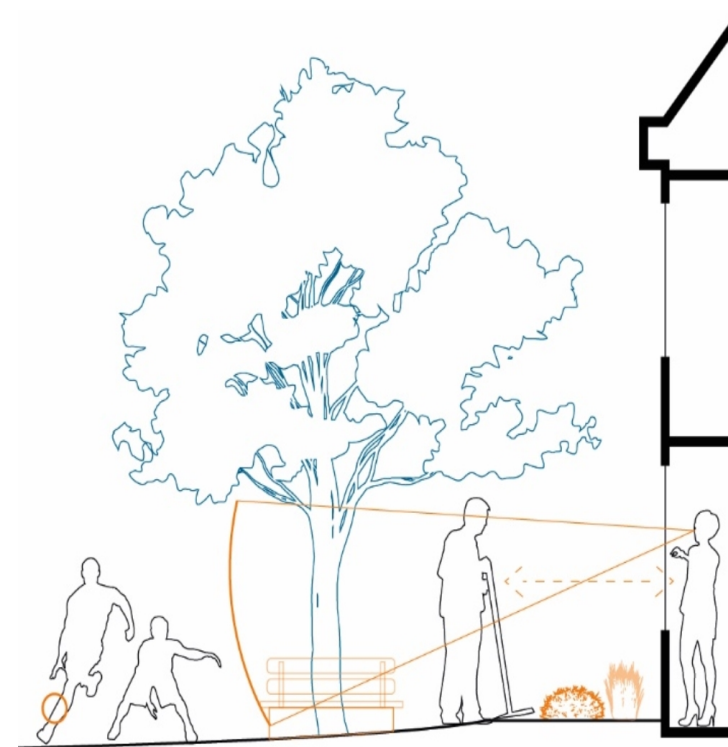
4.4 Leefbaar

Effect

Het openbaar groen vormt hét visitekaartje van onze gemeente en is voor iedereen beleefbaar. Het groen is uitnodigend, jaarrond aantrekkelijk om in te verblijven en levert een grote bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. De inrichting en het beheer zijn afgestemd op de verschillende functies van het openbaar groen, waaraan samen met inwoners wordt gewerkt.

Bijdragen

- Een groene omgeving nodigt uit tot beweging, ontmoeting en spelen voor alle leeftijden.
- Het openbaar groen is kwalitatief hoogwaardig, passend bij zijn omgeving en draagt bij aan een hogere waarde van woning, winkel, bedrijf en onderneming.
- Het assortiment is gevarieerd, kleurrijk en bevat sterke soorten die weinig onderhoud nodig hebben. In de openbare ruimte worden wisselende jaargetijden ervaren.
- Het openbaar groen biedt de mogelijkheid om als gebruiksgroen dichtbij huis, fietsend, wandelend of door middel van sport en recreatie te kunnen beleven.
- Het openbaar groen leent zich ervoor om samen te komen, elkaar te ontmoeten en iets te ondernemen. Waar mogelijk en wenselijk is er ruimte voor sociale projecten of activiteiten voor jong en oud. Bijvoorbeeld een gezamenlijke pluktuin of moestuin.
- Het openbaar groen faciliteert meerdere functies. De inzet op functiemenging vindt plaats op strategische plekken die hiervoor geschikt zijn en waar de meeste inwoners en bezoekers samenkomen.
- De verschijningsvorm van het groen sluit zoveel mogelijk aan bij de functie van de plek en behoeften van onze inwoners. Inwoners zijn en worden actief betrokken bij de inrichting en het onderhoud van hun leefomgeving.

4. Beheervisie openbaar groen

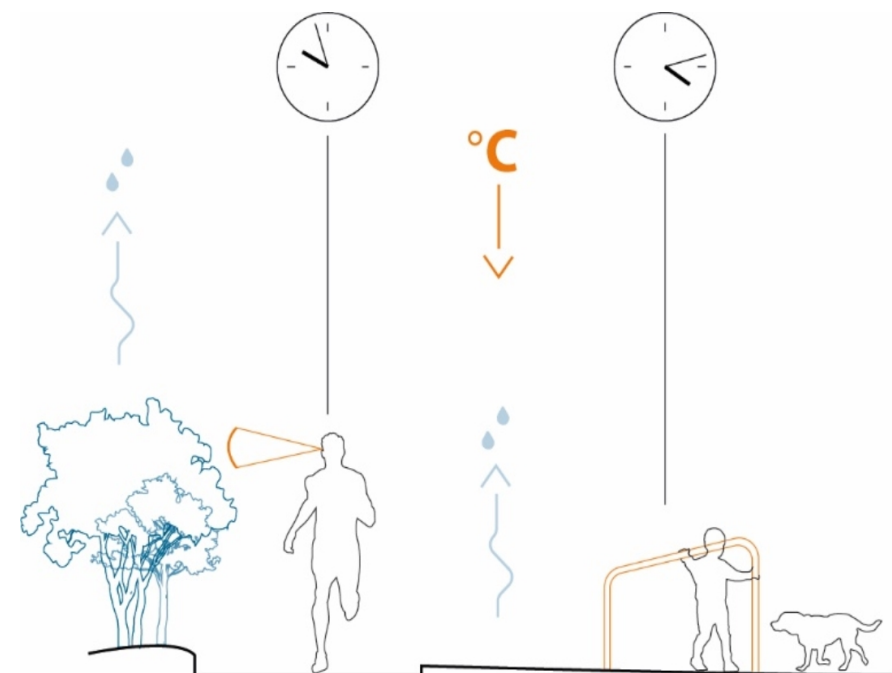
4.5 Gezond

Effect

Raalte is een groene, schone en levendige woongemeente die intensief wordt gebruikt om te sporten, bewegen en ontspannen. Dit resulteert in gezondere inwoners, minder ziekteverzuim, minder eenzaamheid en meer sociale contacten met buurtbewoners.

Bijdragen

- Het openbaar groen functioneert als een ontmoetingsplaats. Er zijn voldoende plekken die uitnodigen om samen te komen. Op verblijfsplekken zorgt het groen voor afkoeling en beschutting tegen zon, wind en regen (zoals in een centrum).
- Het openbaar groen nodigt uit tot sporten, bewegen en recreëren. Inwoners kunnen hiervan profiteren door de activiteiten aan te grijpen en zelf in beweging te komen.
- Het openbaar groen bevat sport- en beweegmogelijkheden voor alle leeftijden met aandacht voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen of mensen met een beperking.
- Buitenspelen in een natuurlijke omgeving levert een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen. De jeugd moet op avontuur kunnen gaan, nieuwe dingen ontdekken en zelf ervaren wat het effect is van bezig zijn in en met de natuur.
- Het openbaar groen heeft een bufferwerking om luchtverontreiniging en geluidsoverlast door verkeer en vervoer te verminderen.
- Het openbaar groen verbetert de luchtkwaliteit door CO₂-opname en fijnstof wegvangen. De bomen en planten zorgen voor een afname van de concentraties fijnstof en schadelijke gassen in de lucht.
- De aanwezigheid van groen (op ooghoogte) heeft een positief effect op de mentale gezondheid en het welbevinden van inwoners. Het prikkelt de zintuigen, bevordert creativiteit, verhoogt geluk en vermindert stress.

4. Beheervisie openbaar groen

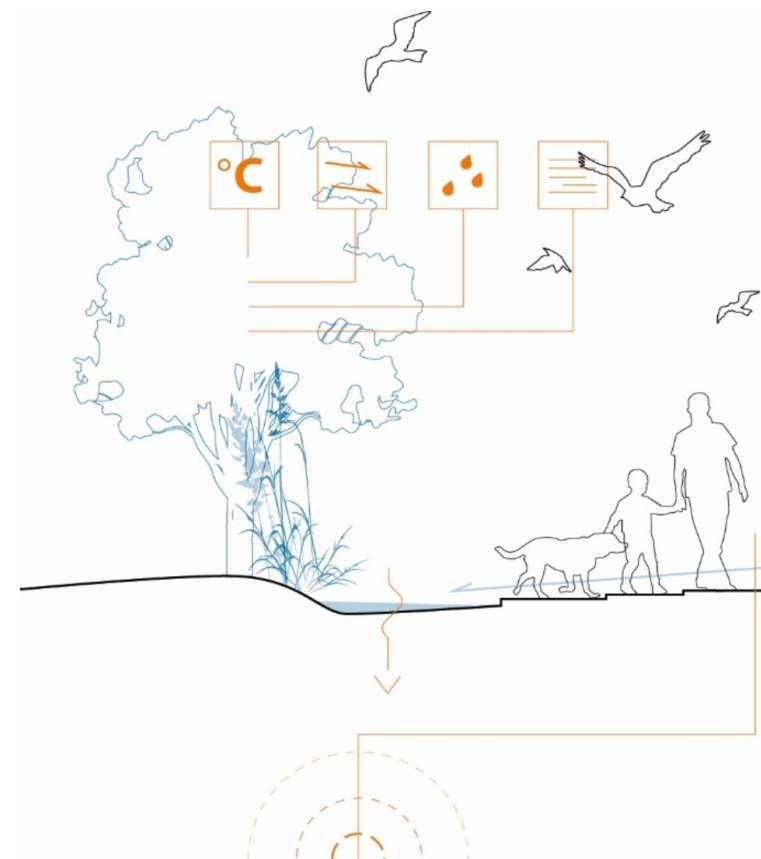
4.6 Klimaatbestendig

Effect

Het openbaar groen is weerbaar tegen het veranderende klimaat. Er is een robuuste en samenhangende groenstructuur die de ontwikkelingen die er op ons afkomen kan opvangen. Hierdoor ontstaat er een prettige leefomgeving, waar bewustzijn omwonenden inspireert.

Bijdragen

- Het openbaar groen is ingericht zodat het bijdraagt aan het opvangen en tegengaan van wateroverlast, droogte en hittestress.
- Het openbaar groen geeft verkoeling en zorgt voor voldoende schaduwplekken in de zomer. Bomen en (hoge) beplantingen krijgen zoveel mogelijk de ruimte om uit te groeien tot volledige wasdom.
- Er is voldoende openbaar groen aanwezig in combinatie met water om een goede bijdrage aan de klimaatopgave te leveren. Bijvoorbeeld in de parken en op natuurlijke speelplaatsen.
- Het openbaar groen fungeert als waterbuffer voor hevige regenbuien en zorgt voor een natuurlijke afvoer van regenwater naar de parken, plantsoenen en bermen. Het regenwater kan wegzakken in de bodem waardoor de kans op een piekbelasting of overstrooming afneemt.
- Het openbaar groen is klimaatbestendig en goed bestand tegen hitte, droogte, wind, ziekten & plagen en vervuilde lucht.
- Inwoners zijn zich bewust van de risico's en effecten van extreme weersinvloeden en worden gestimuleerd om zelf maatregelen te nemen.
- Initiatieven op het gebied van klimaatbestendig worden gestimuleerd/gefaciliteerd.

4. Beheervisie openbaar groen

4.7 Duurzaam (beheer)

Effect

Het openbaar groen ziet er aantrekkelijk uit en wordt naar maatschappelijke behoeften onderhouden. Het beheer wordt binnen de gestelde kaders duurzaam, efficiënt en op een slimme manier uitgevoerd. Door integraal samen te werken wordt het groen optimaal benut en op de juiste plaats aangeplant met duurzaam geteeld plantmateriaal.

Bijdragen

- Het openbaar groen versterkt de uitstraling van de openbare ruimte en creëert samenhang tussen diverse gebieden.
- Het openbaar groen heeft een bepaalde mate van flexibiliteit om aanpassingen door te voeren die kunnen meegroeien met veranderende wensen, behoeften en ontwikkelingen. Denk aan onderwerpen zoals energietransitie, biodiversiteit, klimaatadaptatie, circulaire economie, levensloopbestendigheid en gezondheid.
- Het openbaar groen benadrukt het karakter van speciale plekken door de invulling van passend materiaal- en groengebruik. Door ecologisch en duurzaam groen te realiseren en chemievrij te beheren kan zonder ingrijpende onderhoudsactiviteiten en investeringen een optimaal en langdurig resultaat worden bereikt.
- Het openbaar groen staat aan de basis om meerdere functies te vervullen en biedt integrale oplossingen voor een prettige, gezonde en veilige leefomgeving.
- In het openbaar groen is er ruimte voor formele en informele ingerichte plekken voor inwoners. De informele plekken laten mogelijkheden tot sociale toe-eigening (stukje indirect eigenaarschap laten voelen) en participatie door omwonenden.
- Bij het beheer van groen komen grondstoffen vrij die waar mogelijk en wenselijk duurzaam worden hergebruikt of verwerkt.
- Bij het toepassen van groen in de openbare ruimte wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van duurzaam geteeld plantmateriaal.

5. Beheermaatregelen openbaar groen

5.1 Uitwerking groenbeheer per thema

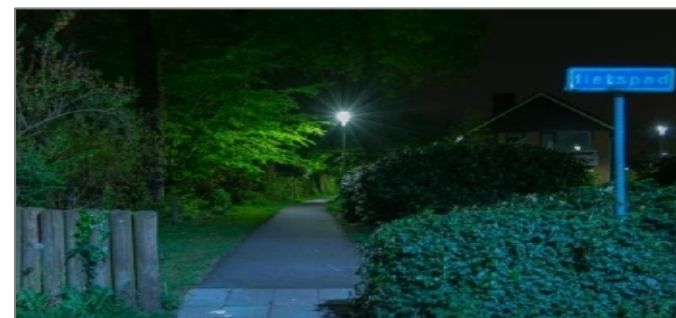
In de beheervisie geven we handen en voeten aan onze ambities. Om ervoor te zorgen dat deze ambities ook echt worden bereikt zijn er concrete maatregelen nodig. In dit hoofdstuk geven we aan hoe we het groenbeheer willen uitvoeren en op welke manier de visie zijn doorvertaling vindt in het onderhoud. Op basis van de input vanuit de ambtelijke organisatie, college, werkgroep Groene Agenda en raad zijn er per thema verschillende uitgangspunten opgenomen.

Veilig

- Het openbaar groen is schoon, heel en veilig en goed toegankelijk voor onze inwoners en bezoekers.
- De kwaliteit van het onderhoud sluit aan bij hetgeen we willen bereiken en er is geen achterstallig onderhoud.
- Bij het toepassen van beplantingen wordt rekening gehouden met de veiligheid van mens en dier.
- Bomen worden opgekroond zodat er geen overlast is voor het verkeer. Alle hinderlijke beplanting over wegen en paden wordt weggehaald.
- Ecologisch bermbeheer passen we toe op plekken met een grote kans van slagen. Bij kruispunten, inritten en meterstroken maaien we vaker om de verkeersveiligheid te garanderen.
- Het openbaar groen doet geen afbreuk aan bestaande of gewenste zichtlijnen. De enge en stille plekken maken we open.
- Invasieve exoten worden tegengegaan op plekken waar deze voor overlast zorgen. De inzet van de methoden is afhankelijk van de locatie. Voor het beheersbaar houden van de Japanse duizendknoop wordt verwezen naar www.bestrijdingduizendknoop.nl/duizendknoop/.

- Door het periodiek uitvoeren van controles en inspecties blijven we de kwaliteit en veiligheid van het openbaar groen in de komende jaren volgen. We communiceren daarbij duidelijk over wat wel en niet veilig is.

Biodiversiteit

- Het openbaar groen bevat een goede variatie van zoveel mogelijk streekeigen beplantingssoorten of soorten die een bijdrage leveren aan meer biodiversiteit. Bij de soortenkeuze letten we erop dat de bloei gespreid over het jaar valt.
- Bij de bomen kiezen we vaker voor een gemengde samenstelling om de monoculturen te doorbreken. Waar dat kan worden er meer vrucht- en drachtbomen aangeplant.
- Bij nieuwe projecten (bestemmingsplannen, renovatie en herinrichting) worden ingezaaide biodiversiteitsstroken aangelegd.

5. Beheermaatregelen openbaar groen

5.1 Uitwerking groenbeheer per thema

- Een deel van het gazon laten we uitgroeien tot extensief gras (door lange tijd niet of anders te maaien). Op bestaande grasstroken met veel kruiden of bloemen maaien we veelal na de bloei en zaadvorming.
- We maken geen gebruik van chemische middelen bij onkruidbestrijding in de plantsoenen. Hierdoor wordt het milieu niet onnodig (over)belast.
- Om de biodiversiteit te vergroten is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken met initiatiefnemers die de biodiversiteit willen versterken.
- Als gemeente vinden we het belangrijk dat kinderen zich bewust worden van het belang van biodiversiteit. Daarom organiseren we jaarlijks boomfeestdagen en leggen we natuurlijke speellandschappen aan waar kinderen kunnen spelen in een groene omgeving.
- De potentiële locaties vanuit de analyse worden benut voor de realisatie van meer ecologisch openbaar groen.

Leefbaar

- Voor het opwaarderen van het openbaar groen ligt de prioriteit bij het centrum, de dorpsentrees en de toegangsgebieden.
- We verhogen daar de sierwaarde van het groen door te zorgen voor een kleurrijk en gevarieerd aanbod. Dit doen we door te werken met verschillende kleuren, vormen en een mix van bloeiperioden.
- Belangrijk hierbij is een goede voorbereiding. Er moet een goed beplantingsplan worden gemaakt en de grond moet worden verbeterd en bemest. De juiste plant moet op de juiste plaats komen te staan.
- Voor het gebruiksplezier houden we speel-, sport- en ontmoetingsplekken voor iedereen toegankelijk, bereikbaar en beleefbaar.
- Het groenonderhoud gebeurt in overeenstemming met de functie en gebruiksdruk van een gebied. Dit kan variëren van intensief tot extensief beheer.
- We kiezen voor intensief beheer op plekken waar mensen samenkomen om bijvoorbeeld te zonnen, voetballen of picknicken. Bij extensief beheer willen we dat er meer ruimte komt voor de flora en fauna.
- Door samen aan de slag te gaan willen we de leefbaarheid en sociale cohesie versterken. Op plekken die inwoners belangrijk vinden en die (bij voorkeur) buiten de groene hoofdstructuur liggen is er ruimte voor maatwerk en de mogelijkheid om beheertaken zelf over te nemen.

5. Beheermaatregelen openbaar groen

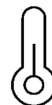
5.1 Uitwerking groenbeheer per thema

Gezond

- Bij de inzet van groen richten we ons op het effect voor de totale bevolking. We hebben extra aandacht voor buurten of doelgroepen waar het effect van groen op de gezondheid groter kan zijn.
- Er is voldoende groen in de woonomgeving aanwezig. De groene hoofdstructuur is robuust en leidend voor de inrichting en het beheer.
- Op aangewezen plekken realiseren we een fraaie en groene omgeving waarin mensen prettig kunnen wonen, werken en verblijven. Dit doen we door andere beplanting en meer groen op ooghoogte aan te planten.
- Het oppervlaktewater is van goede kwaliteit en nodigt uit tot gebruik (spelen, vissen, varen, schaatsen).
- We laten de bomen en struiken waar dat kan vrijuit groeien voor een verkoelend effect en om de filtercapaciteit te verhogen. Het groen mag hier zijn natuurlijke groeivorm aannemen en zich verder ontwikkelen tot een volwassen stadium.
- Op de locaties die zijn ingericht voor natuurlijk spelen laten we het beheer en onderhoud zoveel mogelijk los. Het groen mag groeien zolang de begaanbaarheid en veiligheid te garanderen valt.
- We zetten ons in om de waarde van groene schoolpleinen meer onder de aandacht te brengen bij scholen en inwoners. Hiervoor werken we samen met de provincie Overijssel (partnergemeente) en het IVN (instituut voor natuureducatie en duurzaamheid) het Plan van Aanpak dat is opgesteld verder uit.

Klimaatbestendig

- Het huidige groen dient zoveel mogelijk te worden behouden en versterkt.
- Op versteende locaties hebben we de focus op een toename van groen en worden op verschillende plekken nieuwe bomen en struiken aangeplant.
- Bij de aanplant kiezen we voor soorten die één of meerdere functies vervullen, zoals verkoeling, waterberging, luchtzuivering of geluidswering.
- We stemmen de sortimentskeuze af op de ondergrond en grondwaterstand. De samenstelling van het groen is gevarieerd en wordt op droogtegevoelige locaties aangevuld met soorten die aan deze groeiomstandigheden zijn aangepast. Op plekken met een hoog risico op waterschade passen we waterbestendige en dorstige bomen, struiken en planten toe.
- De jonge aanplant geven we indien nodig extra water om uitdrogen te voorkomen. Het eerste jaar intensiever dan het tweede en derde jaar.
- Om het watervasthoudend vermogen van de bodem te vergroten blijven in dichte beplantingen organische materialen zoals bladeren liggen en wordt bij renovatie en herinrichting indien gewenst bladcompost (bokashi) toegevoegd.
- Het gras laten we bij extreem weer wat langer staan. Zo maaien we het gras niet (te kort) tijdens een hitteperiode of na langdurige regenval.
- Bij alle plannen houden we rekening met een klimaatbestendige inrichting. Per gebied bekijken we in samenwerking met andere afdelingen of het mogelijk is om klimaatbestendigheid in de nieuwe aanleg of bestaande situatie mee te nemen in het meerjareninvesteringsprogramma.

5. Beheermaatregelen openbaar groen

5.1 Uitwerking groenbeheer per thema

- We stimuleren en ondersteunen inwoners bij het treffen van klimaatadaptieve maatregelen. De mogelijkheden hiervoor zijn divers. Er zijn initiatieven zoals Operatie Steenbreek (tegel eruit, plant erin), de Groen Samen Doen-weken en de Groenste Buren Challenge. Ook kan iedereen voor tips, voorbeelden en leuke acties inspiratie opdoen bij het Groene Klimaatplein van GroenRijk Raalte om de tuin klimaatbestendig te maken.

Duurzaam (beheer)

- Bij het ontwerp moet het groen één of meerdere functies hebben. We borgen het noodzakelijke groen en letten op biodiversiteit, waterberging en energiebesparing.
- We stemmen de plantafstand af op de volwassen omvang van bomen en struiken.
- Het werk vindt op een efficiënte en milieuvriendelijke manier plaats.
- Alle gebruikte materialen, zowel bij inrichting als onderhoud, zijn zo veel mogelijk recyclebaar. Denk aan groenafval zoals takken en bladeren.
- We willen vaker bladafval toepassen als structuurverbeteraar in de plantvakken.
- Natuurvriendelijke oevers hebben de voorkeur boven harde oevers.
- Bij inkooptrajecten of aanbestedingen worden duurzame en circulaire doelen aan de uitvoerende partijen meegegeven.
- Binnen en buiten de organisatie zoeken we de samenwerking op om tot een levensloopbestendige groene omgeving te komen.
- We vinden het belangrijk om nieuwe ontwikkelingen te volgen en waar mogelijk toe te passen. In de versnellingsaanpak Duurzaam Raalte 2050 zijn hiervoor al enkele uitgangspunten benoemd.

5. Beheermaatregelen openbaar groen

5.2 Reguliere beheer- en vervangingsopgave

Groen is levend materiaal dat onderhouden moet worden en waarvan de levensduur eindig is. De nieuw beschreven beheermaatregelen worden ingepast in de beheerstrategie voor onderhoud, renovatie en vervanging van het openbaar groen.

Beheer en onderhoud

De uitvoering van het groenonderhoud vindt nu nog plaats aan de hand van beeldkwaliteit. Dit wordt doorontwikkeld tot effectgestuurd beheer. Bij het onderhoud worden de maatschappelijke effecten nadrukkelijk betrokken. Door samen te werken en te consulteren met inwoners en bedrijven wordt er beter ingespeeld op de plaats waar dat de grootste tevredenheid oplevert. We proberen de meerwaarde van het groen en de behoeften van inwoners zoveel mogelijk bij elkaar te laten aansluiten. Vanuit dit vertrekpunt moet het openbaar groen schoon, heel en veilig zijn. Afwijken in kwaliteit is gemotiveerd mogelijk indien dit bijdraagt aan de gewenste effecten en er voldoende draagvlak is in de omgeving. In bijlage 3 worden de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen per groentype aanbevolen.

Renovatie en vervanging

Met de uitgevoerde groeninspectie hebben we in beeld welke acties er in de komende jaren nodig zijn. Daarbij is niet de theoretische levensduur, maar de technische staat bepalend voor de keuze welke groenvoorziening wordt gerenoveerd of vervangen. Omdat we streven naar het zo lang mogelijk profiteren van volwassen groen stellen we het moment van ingrijpen zo lang mogelijk uit. Soms is het echter noodzakelijk om het groen voortijdig te renoveren of vervangen.

De levensduur van het groen verschilt per groentype. In dit beheerplan hanteren we de levensduren die in bijlage 4 zijn opgenomen. Alle maatregelen vinden zoveel mogelijk projectmatig en gebiedsgericht plaats. De financiering wordt in het meerjareninvesteringsprogramma geregeld.

6. Verkenning organisatie en bedrijfsvoering

6.1 Toekomstige uitvoering

Een nieuw Beheerplan toekomstbestendig openbaar groen vraagt om een bedrijfsvoering die daaraan bijdraagt. In Raalte willen we de organisatie en werkprocessen verder professionaliseren om zo met groen te kunnen sturen op de zes thema's. In dit hoofdstuk verkennen we hoe er in de nabije toekomst uitvoering gegeven kan worden aan het beheer en onderhoud.

Op dit moment doen we de voorbereiding van het beheer en onderhoud zelf. In de uitvoering is, afhankelijk van de werkzaamheden, ervoor gekozen om het onderhoud zelf te doen, in samenwerking uit te voeren of geheel uit te besteden. Het grote bulkwerk, zoals snoeien en schoffelen, wordt nu uitgevoerd door de Stichting Raalte Werkt (de Productie). Dit blijft ook het uitgangspunt voor de komende jaren.

Echter door de invoering van de Participatiewet stromen er geen mensen meer in de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Dit betekent dat het aantal mensen bij de Productie de komende jaren nog verder zal afnemen. De bezetting daalde sinds 2018 van 38 fte, naar 29 fte in 2021. Daarnaast neemt het te onderhouden areaal, met de uitbreiding van woonwijken, alleen maar toe. De afgelopen jaren hebben we mensen, via een meervoudige onderhandse aanbesteding, nog kunnen inhuren. Door een steeds verdere terugloop bij de Productie, wordt de inhuur steeds hoger. Inmiddels zijn we zover dat opdrachten moeten worden aanbesteed waarvoor Europese aanbestedingsdrempels gelden.

Daarom is het van belang om nu een verkenning uit te voeren naar de toekomstige bedrijfsvoering en de vraag: hoe organiseren we het (extra) werk, dat door arbeidskrapte, niet meer door de collega's van de Productie uitgevoerd kan worden. En hoe borgen we een goede aansturing en het vervoer bij de huidige groenploegen.

Voor de uitvoering van het (extra) groenonderhoud zijn meerdere opties denkbaar. In de analyse richten we ons op een mogelijke constructie via inhuur/uitbreiding van menskracht bij de Productie, de eigen dienst en de (lokale en landelijke) markt en uitbesteding van werkzaamheden via een bestek bij een maatschappelijke organisatie of bij de markt.

Door de invulling van de matrix gaan we op zoek naar de plussen en minnen van de verschillende opties. De weging per optie doen we op basis van parameters die aansluiten bij de opgestelde Visie 'Beheer en onderhoud klaar voor de toekomst 2018'. Hierbij richten we ons op de bijdragen aan de klant(gerichtheid), sociaal werkgever, financieel/geld, integraal werken en andere redenen die bijdragen aan ontwikkelingen en risicobeheersing. Dit helpt ons om te zien waar we nu staan en waar kansen liggen. Hieruit moeten we dit jaar een verantwoorde keuze zien te maken. De matrix is opgenomen in bijlage 5.

7. Communicatie en participatie

7.1 Communicatie rondom groen

Het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen raakt elke inwoner. Daarom is duidelijke communicatie van groot belang. Met behulp van een communicatieplan worden de juiste mensen geïnformeerd, op de juiste momenten en via de juiste kanalen. Daarnaast betrekken we inwoners bij verschillende participatietrajecten en faciliteren we inwonersinitiatieven die bijdragen/aansluiten bij één van de eerder genoemde thema's.

We doen dit binnen vastgestelde kaders aan de hand van een stappenplan. Voor de uitvoering vragen we het komende jaar communicatiebudget aan.

7.2 Externe communicatie

Externe communicatie omtrent openbaar groen is ingedeeld in reguliere communicatie, incidentele communicatie en bewonersparticipatie.

Reguliere communicatie

Reguliere communicatie gaat over dagelijkse werkzaamheden/processen die jaarlijks terugkeren en vooraf in te plannen zijn. Ze worden aan het begin van het jaar in de contentkalender opgenomen. Denk hierbij aan communicatie over maaien en het onderhoud van plantsoenen. Bij ingrijpende werkzaamheden worden bewoners door middel van brieven geïnformeerd en indien wenselijk betrokken bij een participatietraject. Inwoners kunnen melding doen van afwijkende zaken of overlast in de openbare ruimte. Dit kan via www.raalte.nl/meteen-melden of bij het klantcontactcentrum (telefoonnummer 0572 347 799). We nemen maatregelen om het aantal klachten en meldingen te beperken.

Op de gemeentelijke website kunnen inwoners eenvoudig terugvinden wat we aan grootschalige groenbeheerprojecten gaan uitvoeren op www.raalte.nl/openbaar-groen. Ook staat hier informatie over renovaties of vervangingen die op het programma staan en kunnen inwoners ideeën en suggesties doorgeven.

Incidentele communicatie

Incidentele communicatie betreft werkzaamheden/processen waarvan we van tevoren niet zeker weten of ze dat jaar gaan plaatsvinden (onverwacht). Denk hierbij aan zware stormen of de bestrijding van ziektes in beplanting. Door hier van tevoren over na te denken en de communicatie-inzet te bepalen, kan er op het moment dat het zich voordoet gelijk gehandeld worden.

Bewonersparticipatie

Als gemeente hechten we veel waarde aan de stem van onze inwoners. Die mogelijkheid wordt geboden binnen bewonersparticipatietrajecten. We willen samen met inwoners vormgeven aan de groene openbare ruimte en hen betrekken bij hun leefomgeving. De participatieaanpak vraagt om investeringen (kennis, tijd, inzet en geld) en is geen bezuinigingsmaatregel. We stellen ons daarbij op als procesbegeleider en nemen hierin een faciliterende rol aan. Dit zorgt voor een verandering in de taakopvatting en denkwijze. De beheerder/opzichter heeft tijd, ruimte en medewerking nodig om op deze verandering te anticiperen. Door het recentelijk aanstellen van een projectvoorbereider is hier gedeeltelijk al op geanticipeerd.

7. Communicatie en participatie

7.2 Externe communicatie

Groen, samen doen

Groen, samen doen is de paraplu voor activiteiten die worden uitgevoerd om Raalte groener te maken. Dat kunnen acties zijn van de werkgroep Groene Agenda, inwoners en de gemeente Raalte in de uitvoering. Daarbij maakt het niet uit wat de reden is om te vergroenen; van biodiversiteit, sociaal tot klimaat. Het verbinden van deze activiteiten, stimuleren en activeren werkt aanstekelijk. De website www.raalte.nl/groensamendoen speelt daarbij een belangrijke rol.

Op het gebied van onderstaande onderwerpen willen we inwoners specifiek betrekken. De ontwikkelingen, resultaten en best practices worden op www.raalte.nl en sociale media-kanalen gepubliceerd.

Klimaat en duurzaamheid

Het klimaat en duurzaamheid worden steeds belangrijker. Onder de noemer Groen Samen Doen worden acties georganiseerd waardoor inwoners zelf een steentje kunnen bijdragen aan hun leefomgeving, denk daarbij aan de Groen Samen Doen-weken, tegels vervangen door groen en tuinen klimaat-robust maken.

Biodiversiteit

Biodiversiteit zorgt voor schoon water, vruchtbare grond en een stabiel klimaat. Daarom zetten we steeds meer in op het verbeteren van de biodiversiteit in onze gemeente, onder andere door een ander maaibeheer (van intensief gemaaid gazon naar extensief gemaaid gras).

Ook worden er biodiversiteitsacties zoals natuurlijke beheersing van de eikenprocessierups, het inzaaien van biodiversiteitsstroken en bloembollenpootacties georganiseerd door leden van de werkgroep Groene Agenda, waar inwoners bij worden betrokken.

Inrichting nieuwbouwwijken en herinrichting bestaande wijken

We willen nieuwe bewoners van een nieuwbouwwijk de kans geven mee te denken over de inrichting van het groen. Ze kunnen bijvoorbeeld kiezen uit vier of vijf soorten beplanting en aangeven welk beplanting de voorkeur heeft. Bij de herinrichting van een straat worden bewoners betrokken bij het proces en de invulling. Denk hierbij aan de aanpak van de Almelsestraat, waarbij burens mochten meedenken over de beplanting.

Particulier beheer van boomspiegels

Het inplanten van boomspiegels door bewoners kan het straatbeeld erg verrijken en de biodiversiteit verhogen. Om te voorkomen dat deze vorm van verhoging van biodiversiteit een negatieve invloed heeft op de conditie van bomen, wordt voor dit soort initiatieven richtlijnen opgesteld.

Inwonersinitiatieven

Natuurlijk worden ook inwonersinitiatieven gefaciliteerd, zoals de aanleg van tegeltuintjes in de Brugstraat of het gezamenlijk realiseren van een pluktuin/buurtmoestuin. We stellen delen van het openbaar groen hiervoor beschikbaar en leggen de afspraken vast in overeenkomsten met de initiatiefnemers. Om inwonersinitiatieven nog beter te kunnen faciliteren is een stappenplan opgesteld.

7. Communicatie en participatie

7.3 Interne communicatie

De organisatie binnen domein Beheer is vakgebiedsgericht georganiseerd, iedere opzichter/(data)beheerder is verantwoordelijk voor zijn eigen vakgebied. Om de werkzaamheden omtrent bomen, verlichting, riolering, groen(herinrichting), verharding, meubilair en speelplaatsen, met elk hun eigen cyclus, goed te laten verlopen, is integrale afstemming nodig. Deze afstemming van de planning maar ook beschikbaarheid van personeel is zowel bij reguliere werkzaamheden als bij kleine herinrichtingen van belang. Een overzicht van de communicatieplanning voor specifiek het groen is opgenomen in bijlage 6.

8. Financiën

8.1 Beschikbare en benodigde middelen

Om de kaders in dit beheerplan toekomstbestendig openbaar groen te realiseren zijn financiële middelen noodzakelijk.

Op basis van de begroting 2022 hebben we per jaar circa € 1.650.000 budget beschikbaar om onderhoudswerkzaamheden aan het groen uit te voeren en kleine renovaties en vervangingen te doen. Dit bedrag is een optelling van alle begrotingsposten die te maken hebben met groenonderhoud.

In de onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de kosten die we in dit beheerplan meenemen. Dit zijn de kosten die daadwerkelijk worden besteed aan planmatig groenonderhoud. Dit is exclusief kapitaallasten tractie, het onderhoud van de tractie, belastingen, verzekeringen en werkkleding. Het totale budget voor groen komt daarmee uit op circa € 1.100.000.

Huidige begroting	Bedrag	Opmerking
Planmatig onderhoud	€ 828.500	Kosten uitvoerend personeel en WSW
Tractie	€ 56.100	Brandstof
Uitbestede werkzaamheden	€ 130.800	Ook deels inboet (versleten) materiaal
Overige	€ 70.300	Gereedschap en leveringen
Totaal	€ 1.085.700	

Vanuit de Antea Group benchmark is er een vergelijk gemaakt om aan te geven welk budget er nodig is om de gewenste kwaliteit te bereiken. Bij het uitvoeren van de doorrekening is gebruik gemaakt van kengetallen die aansluiten bij de situatie in de praktijk. Om voor Raalte een zuiver vergelijk te maken hanteren we de volgende uitgangspunten:

- We berekenen specifiek de kosten voor arbeid, materieel en materiaal;
- Er is gerekend met een uurtarief van € 40 voor het uitvoerend personeel en een productiviteitsfactor van 82%;
- De gemeentelijke kosten voor de leveringen (€ 53.800) tellen we op bij de uitkomsten van de doorrekening. De kosten voor gereedschap, brandstof en uitbestede werkzaamheden zijn hierin reeds verwerkt.

De doorrekening laat zien dat de kosten redelijk in lijn liggen met de Antea Group Benchmark. De arealen en kwaliteitsniveaus zoals beschreven in hoofdstuk 3 zijn hiervoor als uitgangspunt gebruikt. Deze middelen blijven we daarom structureel in de exploitatiebegroting opnemen. In bijlage 7 is een uitgebreid overzicht van de doorrekening opgenomen.

Huidige begroting	Raalte	Antea Group
Totaal	€ 1.085.700	€ 1.110.200

8. Financiën

8.1 Beschikbare en benodigde middelen

In de sessie met de raad op 28 oktober 2021 is gesproken over het verhogen van het huidige budget voor groenonderhoud. Uit cijfers van waar staat je gemeente.nl komt naar voren dat het onderhoud op plekken (met name in het centrum) beter kan. Ook willen we de inzet rondom facilitering van participatie en uren voor de Groen Samen Doener ter ondersteuning van de werkgroep Groene Agenda structureel maken. We willen een 'kleine plus' op het huidige onderhoudsbudget zetten door in de exploitatiebegroting 5% meer extra middelen aan te vragen (€ 85.000). Dit sluit aan bij hetgeen op 28 oktober 2021 is aangegeven door de raad (thema's veilig en biodiversiteit hebben prioriteit).

8.2 Investering vervanging en ontwikkelkansen

Het openbaar groen in Raalte vertegenwoordigt een waarde van circa € 18.000.000. Het uitgangspunt bij deze berekening is de vervangingswaarde: wat kost het als al het openbaar groen nu zou worden vervangen? Op basis van de groeninspectie is daadwerkelijk bepaald hoeveel areaal er binnen vier jaar aan renovatie of vervanging toe is.

De totale renovatie- en vervangingsopgave vanuit de groeninspectie bedraagt € 758.300. Om de investeringskosten voor vervanging te dekken is er vanaf 2022 structureel een deel van de opgave afgewogen en uitgewerkt in het meerjareninvesteringsprogramma, waarna de vervangingen (in de komende vier jaar ruim € 248.000, gemiddeld € 60.000 p/jr) integraal met andere disciplines en ontwikkelkansen kunnen worden uitgevoerd. De renovaties à € 509.885 worden vanuit het huidige groenbudget betaald. Areaaluitbreiding door nieuwe aanleg voorzien we van een beheerkostenraming die we jaarlijks aan de exploitatiebegroting toevoegen.

Renovatie- en vervangingsopgave voor de komende vier jaar

Groentype*	< 1 jaar	< 2 jaar	< 3 jaar	< 4 jaar	Totaal
Arealen	m2	m2	m2	m2	m2
Bepplanting	19.100	19.500	6.300	4.900	49.800
Hagen	400	200	30	100	730
Gras	3.500	200	0	3.500	7.200
Totaal	23.000	19.900	6.330	8.500	57.730
Kosten	€	€	€	€	€
Bepplanting	285.100	286.200	88.300	69.200	728.800
Hagen	11.400	5.900	900	2.800	21.000
Gras	3.900	300	0	4.300	8.500
Totaal	300.400	292.400	89.200	76.300	758.300

* Water hoeft in deze periode niet gerenoveerd of vervangen te worden.

8. Financiën

8.2 Investering vervanging en ontwikkelkansen

Het aandeel te renoveren en vervangen groen op de korte termijn is door de uitgevoerde groeninspectie met zekerheid te zeggen. Op de middellange en lange termijn bestaat er minder zekerheid. In de praktijk kan het zo zijn dat het groen korter of langer meegaat dan de verwachte einde levensduur (zie bijlage 4).

Om inzicht te krijgen in de renovatie- en vervangingsopgave op de middellange en lange termijn is er een doorrekening gemaakt zonder rekening te houden met het areaal dat al vervangen had moeten zijn. De hiernaast genoemde getallen op de verticale as geven het te vervangen areaal weer. De totale kosten van de renovatie- en vervangingsopgave per tijdvak staan bovenaan in de grafiek. De renovatieopgave kan, net als bij de korte termijn, waarschijnlijk uit het groenbudget bekostigd worden. In de realiteit is altijd een inspectie en kwalitatieve berekening nodig om het vervangingsbudget te bepalen. Het meerjareninvesteringsprogramma is daarom ook op basis van kwalitatieve gegevens uitgewerkt. Een onderbouwing van de berekeningen is terug te lezen in bijlage 8.

Bij de renovatie en vervanging van het groen hebben we ook aandacht voor ontwikkelkansen. Op 27% van de locaties die op korte termijn gerenoveerd of vervangen moeten worden zijn er mogelijkheden voor een rijke biodiversiteit. Op alle overige plekken is 15% geschikt voor meer biodiversiteit. Verder zijn er ontwikkelkansen voor waterberging, vergroening en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Dit biedt mogelijkheden in combinatie met andere disciplines om van gevel tot gevel te werken en deze kansen te benutten. Via subsidieregelingen is het wellicht mogelijk om een klein deel hiervan te financieren (bv. via de subsidieregeling Natuur en Samenleving 2.0 van Provincie Overijssel). Ook proberen we waar dat kan mee te liften met andere projecten.

Renovatie- en vervangingsopgave op middellange en lange termijn

9. Acties ter uitvoering

9.1 Vervolgstappen

Om het beheerplan succesvol te implementeren dienen diverse acties te worden uitgevoerd. Op deze wijze gaan we de wensen en kaders in dit beheerplan toekomstbestendig openbaar groen stap voor stap de komende jaren realiseren. Veel van deze acties starten in 2022 en lopen daarna door.

Acties

- Het implementeren van het nieuwe Beheerplan toekomstbestendig openbaar groen met daaraan gekoppeld het ontwikkelen van een planning ten aanzien van de introductie van het effectgestuurd onderhoud in relatie tot de bestekken en andere uitvoeringsovereenkomsten.
- Evaluatie en actualisatie van groene hoofdstructuur.
- Het opstellen van een nieuwe 'schouwmethodiek'. Welke methodiek gaan we hanteren, hoe passen we deze methodiek juist toe en welke tools gaan we hierbij gebruiken om beeldkwaliteit en effecten te meten.
- Het actueel houden van beheergroepen (inclusief werkpakketten, themakaarten, kwalitatieve en kwantitatieve gegevens).
- Het uitvoeren van nader onderzoek van de vier opties voor mogelijke uitvoering zoals benoemd in hoofdstuk 6.
- Het actualiseren van aflopende bestekken / opdrachten / prestatiecontracten inclusief KPI's.
- Het uitwerken van de vervangingsopgave en ontwikkelkansen tot een jaarlijks vervangingsprogramma inclusief termijnplanning (welk gebied is wanneer aan de beurt) en deze structureel meenemen in het meerjareninvesteringsprogramma.
- De manier van werken op organisatorisch vlak veranderen naar effectgestuurd beheren (cultuuromslag).
- Het participatieproces en inwonersinitiatieven verder vormgeven.
- Het werken aan de communicatie, uitdragen van het groenbeleid en groenbeheer volgens het communicatieplan.
- Doorbouwen op de goede basis die er al ligt (gegevens op orde, opdrachten digitaal uitzetten, in beeld brengen en implementatie van ontwikkelkansen).
- Uitvoering geven aan de, tijdens de begrotingsbehandeling aangenomen, twee amendementen voor het verder vergroenen en het stimuleren van de biodiversiteit in de (speel)leefomgeving.

Bijlage 1: Kwantiteit openbaar groen

Beplanting	
Beheergroep	Areaal (m2)
Bodembedekkende heesters	102.609
Bodembedekkende rozen	3.093
Bodembedekkende vaste planten	269
Bosplantsoen bubeko	2.295
Botanische rozen	5.170
Coniferen	285
Gemengd bos	2.476
Hakhout/windsingels	601
Heesterrozen	2.579
Loofbos	52.061
Opgaande sierheesters	157.195
Struiken bosplantsoen	141.445
Struikrozen	1.060
Vaste planten	1.032
Wisselperken	13
Totale oppervlakte	472.184

Gras	
Beheergroep	Areaal (m2)
1x maaien met afvoer	77.611
1x maaien zonder afvoer	5.072
2x maaien met afvoer	147.758
2x maaien zonder afvoer	40.394
4x maaien met afvoer	35.270
4x maaien zonder afvoer	5.944
Berm 1x zonder afvoer	1.411
Berm 2x met afvoer	6.034
Berm 2x zonder afvoer	837
Diversiteitsstroken	10.248
Gazon	749.927
Gazon talud	3.213
Grasland agrarisch	3.815
Grasland overig	39.823
Talud 1x met afvoer	2.697
Talud 2x met afvoer	36.524

Gras	
Beheergroep	Areaal (m2)
Talud 2x zonder afvoer	969
Talud natuurlijke oever	1.913
Wadi	93.253
Totale oppervlakte	1.262.712
Hagen	
Beheergroep	Areaal (m2)
Blokhaag	1.434
Hagen groot (> 150 cm)	1.132
Hagen klein (< 150 cm)	4.340
Totale oppervlakte	6.907
Water	
Beheergroep	Areaal (m2)
Greppel 1x zonder afvoer	4.256
Greppel 2x zonder afvoer	9.288
Greppel niet maaien	2.086

Water	
Beheergroep	Areaal (m2)
Sloot 1x met afvoer	27.164
Sloot 2x met afvoer	3.191
Sloot niet maaien	1.186
Vijvers/waterpartijen	315
Watergangen	91
Totale oppervlakte	47.576

Bijlage 2: Kwaliteit openbaar groen

Beplanting							
Beheergroep	Geen actie vereist (m2)	Onderhoud nodig (m2)	Renovatie nodig (m2)	Vervanging nodig (m2)	Niet aanwezig (m2)	Niet toegankelijk (m2)	Totale oppervlakte (m2)
Bodembedekkende heesters	57.579	29.098	10.226	4.346	1.116	244	102.609
Bodembedekkende rozen	2.196	681	145	71	0	0	3.093
Bodembedekkende vaste planten	155	0	0	0	114	0	269
Bosplantsoen bubeko	0	372	0	0	0	1.923	2.295
Botanische rozen	3.606	335	983	162	84	0	5.170
Coniferen	85	0	191	0	10	0	285
Gemengd bos	2.476	0	0	0	0	0	2.476
Hakhout/windsingels	601	0	0	0	0	0	601
Heesterrozen	1.464	653	344	60	59	0	2.579
Loofbos	43.863	7.366	0	0	0	831	52.061
Opgaande sierheesters	91.112	38.204	18.260	8.569	820	197	157.195
Struiken bosplantsoen	116.681	13.848	3.072	3.494	342	4.007	141.445
Struikrozen	471	172	150	204	63	0	1.060
Vaste planten	729	66	0	223	14	0	1.032
Wisselperken	13	0	0	0	0	0	13
Totale oppervlakte	321.033	90.795	33.372	17.128	2.621	7.202	472.184

Bijlage 2: Kwaliteit openbaar groen

Gras							
Beheergroep	Geen actie vereist (m2)	Onderhoud nodig (m2)	Renovatie nodig (m2)	Vervanging nodig (m2)	Niet aanwezig (m2)	Niet van toepassing (m2)	Totale oppervlakte (m2)
1x maaien met afvoer	77.611	0	0	0	0	0	77.611
1x maaien zonder afvoer	5.060	0	0	0	12	0	5.072
2x maaien met afvoer	143.100	1.811	0	0	2.847	0	147.758
2x maaien zonder afvoer	40.057	337	0	0	0	0	40.394
4x maaien met afvoer	34.472	0	0	587	212	0	35.270
4x maaien zonder afvoer	5.778	0	0	0	0	166	5.944
Berm 1x zonder afvoer	1.411	0	0	0	0	0	1.411
Berm 2x met afvoer	6.034	0	0	0	0	0	6.034
Berm 2x zonder afvoer	837	0	0	0	0	0	837
Diversiteitsstroken	10.135	0	0	0	113	0	10.248
Gazon	737.903	4.597	6.063	649	677	36	749.927
Gazon talud	3.213	0	0	0	0	0	3.213
Grasland agrarisch	3.815	0	0	0	0	0	3.815
Grasland overig	39.823	0	0	0	0	0	39.823
Talud 1x met afvoer	2.697	0	0	0	0	0	2.697
Talud 2x met afvoer	34.687	1.802	0	0	35	0	36.524

Bijlage 2: Kwaliteit openbaar groen

Gras							
Beheergroep	Geen actie vereist (m2)	Onderhoud nodig (m2)	Renovatie nodig (m2)	Vervanging nodig (m2)	Niet aanwezig (m2)	Niet van toepassing (m2)	Totale oppervlakte (m2)
Talud 2x zonder afvoer	969	0	0	0	0	0	969
Talud natuurlijke oever	1.913	0	0	0	0	0	1.913
Wadi	91.128	2.124	0	0	0	0	93.253
Totale oppervlakte	1.240.641	10.672	6.063	1.236	3.897	203	1.262.712

Hagen							
Beheergroep	Geen actie vereist (m2)	Onderhoud nodig (m2)	Renovatie nodig (m2)	Vervanging nodig (m2)	Niet aanwezig (m2)	Niet toegankelijk (m2)	Totale oppervlakte (m2)
Blokhaag	1.237	179	0	0	18	0	1.434
Hagen groot (> 150 cm)	939	170	0	0	0	24	1.132
Hagen klein (< 150 cm)	3.021	743	389	128	59	0	4.340
Totale oppervlakte	5.196	1.092	389	128	77	24	6.907

Bijlage 2: Kwaliteit openbaar groen

Water							
Beheergroep	Geen actie vereist (m2)	Onderhoud nodig (m2)	Renovatie nodig (m2)	Vervanging nodig (m2)	Niet aanwezig (m2)	Niet toegankelijk (m2)	Totale oppervlakte (m2)
Greppel 1x zonder afvoer	4.256	0	0	0	0	0	4.256
Greppel 2x zonder afvoer	9.288	0	0	0	0	0	9.288
Greppel niet maaien	2.086	0	0	0	0	0	2.086
Sloot 1x met afvoer	27.148	16	0	0	0	0	27.164
Sloot 2x met afvoer	3.191	0	0	0	0	0	3.191
Sloot niet maaien	1.186	0	0	0	0	0	1.186
Vijvers/waterpartijen	315	0	0	0	0	0	315
Watergangen	91	0	0	0	0	0	91
Totale oppervlakte	47.560	16	0	0	0	0	47.576

Bijlage 3: Onderhoudsmaatregelen

Bos

- Dunnen
- Snoeien en/of randsnoei
- Uitmaaien
- Uitharken
- Inboeten
- Papier prikken
- Grof vuil verzamelen

Gazon

- Maaien en afvoeren
- Bijmaaien rondom obstakels
- Herstellen grasmat
- Kanten steken of knippen
- Papier prikken
- Bladblazen en ruimen

Hagen

- Handmatig en machinaal knippen
- Opruimen en bijknippen
- Schoffelen
- Uitharken
- Inboeten

Bosplantsoen

- Dunnen
- Snoeien en/of randsnoei
- Uitmaaien
- Uitharken
- Inboeten
- Papier prikken
- Grof vuil verzamelen

Rozen

- Snoeien (winter en zomer)
- Bemesten
- Schoffelen
- Uitharken
- Inboeten
- Papier prikken
- Verwijderen bladvuil (waar nodig)

Vijvers en watergangen

- Maaien talud
- Baggeren
- Bodem vegen en schoonmaken
- Vuil afvoeren

Hakhout en windsingels

- Dunnen
- Snoeien en/of randsnoei
- Uitmaaien
- Inboeten
- Papier prikken
- Grof vuil verzamelen

Heesters

- Snoeien en/of randsnoei
- Schoffelen
- Uitharken
- Inboeten
- Papier prikken
- Verwijderen bladvuil (waar nodig)

Natuurvriendelijke oevers

- Maaien talud en afvoeren
- Wiersen maaisel

Bermen en kruidenrijk gras

- Maaien (en afvoeren)
- Wiersen maaisel
- Bijmaaien rondom obstakels
- Doorzaaien
- Kanten steken
- Papier prikken

Vaste planten en wisselperken

- Schoffelen/wieden
- Inboeten
- Papier prikken
- Verwijderen bladvuil (waar nodig)

Bijlage 4: Verwachte levensduren

Bos	Gazon	Hagen
N.V.T.	40 jaar	30 jaar
Bosplantsoen	Rozen	Vijvers en watergangen
50 jaar	20 jaar	N.V.T.
Hakhout en windsingels	Heesters	Natuurvriendelijke oevers
N.V.T.	30 jaar	N.V.T.
Bermen en kruidenrijk gras	Vaste planten en wisselperken	
50 jaar	10 jaar	

Bijlage 5: Verkenning organisatie en bedrijfsvoering

Gemeente Raalte

	UITBREIDEN/INHUUR MENSKRACHT			UITBESTEDING WERKZAAMHEDEN IN EEN GEBIED CONFORM BESTEK	
	De Productie of andere maatschappelijke organisatie, inhuur personeel (A)	(Aanvullende) Eigen dienst (B)	Markt, inhuur personeel (C)	Maatschappelijke organisaties, via bestek (D)	Markt, via bestek (E)
1. Klantgericht	Service verlenen via oplossen van klachten en meldingen, direct onder aansturing van gemeente.	Hoog servicegehalte. Hele nauwe banden met de inwoners en oplossen van hun klachten en meldingen.	Lokaal: Service verlenen via oplossen van klachten en meldingen, direct onder aansturing van gemeente. Landelijk: Minder groot. Service verlenen via oplossen van klachten en meldingen vanuit opdracht opdrachtgever.	Het direct contact is gericht vanuit aansturing/opdracht van gemeente dan vanuit contact bewoners.	Niet groot. De resultaatsverplichting staat centraal in plaats van bewonerswensen. Referenties van de term kwaliteit liggen tussen markt en bewoners vaak ver uiteen.
2. Sociaal en maatschappelijk ondernemen	Ja! Raalte toont hiermee ook een maatschappelijk werkgever te zijn. Mogelijkheden onderzoeken om jong volwassenen bij de Productie onder te brengen. Deze zogeheten 'doelgroepen' komen nu (beperkt) binnen via uitzendconstructie. Nadeel: beperkte duur.	Ja! De eigen dienst biedt doelgroep register/mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een passende werkplek op weg naar een reguliere werkgever, uitgaande van hun mogelijkheden en neemt, indien mogelijk, na opleiden ook zelf mensen in dienst.	Als het niet wordt geëist wordt er geen invulling aan gegeven.	Ervaring met het in- en uitlenen van sw-ers en kansen voor ontwikkeltrajecten. Echter inzet werknemers zijn niet perse woonachtig in de gemeente Raalte.	Vaak middels bepaald percentage SROI in contract. De markt geeft dan stuur aan sw-ers. Zij hebben hier veel ervaring in. Als het niet wordt geëist wordt er niet zonder meer invulling aan gegeven.
3. Financieel/geld Kosten impact	Veel vergoeding vanuit loonbedragen en subsidies vanuit het sociaal domein, dus aantrekkelijk voor het beheerbudget.	Best hoog door veel overhead. Dit zit in de begroting los als personeelspost opgenomen en staat dan ook vaak los van de beheergelden. Een eigen dienst leidt wel tot hoge service en snel handelen.	Huidig arbeidsbureau hanteert lage inhuurprijs per uur.	Gemiddelde marktconforme bedragen. Er is geen winstoogmerk. Wel jaarlijkse bijdrage in algemene kosten gemeenschappelijke regeling.	Vaak onder begrotingsniveau. Bij aanbestedingen gaat het vaak om de scherpste inschrijfsom en daarna veel kans op meerwerkclaims.
Extra inhuur voor complexiteit van aanbesteden	Niet echt, vaak verbonden partij, die via quasi-inbesteden via een dienstverleningsovereenkomst (dvo) aan de slag kan. Een beheer dvo is dan relatief snel af te leiden. Niet echt tijdrovend en weinig kansen op bezwaren.	Niet, vrijwel altijd contractloos zonder afsprakenkader. Geen externe opdracht. Er hoeft niet aanbesteed te worden, vanwege het onderdeel zijn van de eigen organisatie.	Complex, veelal Europees openbaar omdat de drempel van ruim 200k makkelijk wordt overschreden. Dus sowieso beste prijs kwaliteit verhouding en dus toetsen op prijs en kwaliteit. Kans op bezwaren en rechtszaken. Aanbesteden vraagt om extra (ingehuurde) expertise en is dus tijdrovend.	Voordeel van inbesteden vanwege het ook verbonden partij zijn. Dan lijkt het op sw-wijze. Indien de organisatie nog geen verbonden partij is dan moet zij het eerst nog worden.	Complex, veelal Europees openbaar omdat de drempel van ruim 200k makkelijk wordt overschreden. Dus sowieso beste prijs kwaliteit verhouding en dus toetsen op prijs en kwaliteit. Kans op bezwaren en rechtszaken. Aanbesteden is dus tijdrovend.
4. Integraal werken	Gericht op het sectoraal werken en vrijwel altijd op instructieniveau. Werkzaamheden die in dezelfde openbare ruimte moeten plaats vinden, wordt afgestemd en samengewerkt.	Er wordt gewerkt met een planningstool waardoor werkgangen en type werkzaamheden worden afgestemd. Er wordt steeds meer volgens een planmatige aanpak gewerkt, moet de komende jaren verder uitgerold worden.	Lokaal: Gericht op het sectoraal werken en vrijwel altijd op instructieniveau. Werkzaamheden die in dezelfde openbare ruimte moeten plaatsvinden wordt afgestemd en samengewerkt. Landelijk: Gericht op het sectoraal werken en vrijwel altijd op instructieniveau. Veelal een reactieve aanpak.	Sterke wil om te doen, maar door beperkte opdracht voor de openbare ruimte veelal sectoraal en vakgericht. Wel steeds meer gericht op het werk voorbereiden en uitvoeren samen.	Veel ervaring om veel werkgangen en type werkzaamheden naast elkaar te doen. Echter de marktpartij heeft maar een beperkte opdracht voor de openbare ruimte. Afstemming onderling is beperkt. Ieder heeft zijn eigen planning.

Bijlage 5: Verkenning organisatie en bedrijfsvoering

	UITBREIDEN/INHUUR MENSKRACHT			UITBESTEDING WERKZAAMHEDEN IN EEN GEBIED CONFORM BESTEK	
	De Productie of andere maatschappelijke organisatie, inhuur personeel (A)	(Aanvullende) Eigen dienst (B)	Markt, inhuur personeel (C)	Maatschappelijke organisaties, via bestek (D)	Markt, via bestek (E)
5. Beschikbaarheid personeel/continuïteit kwaliteit	Aantal mensen loopt hard terug, geen instroom meer. Daarmee ook kennis en kunde. Mogelijkheden onderzoeken om jong volwassenen bij de Productie onder te brengen.	Zijn er geschikte mensen met vakbekwame hoveniersopleiding? Arbeidskrapte op de markt. Eenmaal in dienst, geen problemen.	Contract voor inzet aantal groenmensen. Er is krapte op markt.	Aantal mensen loopt terug, geen instroom meer. 'Doelgroepers' zijn goed te plaatsen, echter door krapte op de markt is hier het arbeidsaanbod schaars.	Aangenomen bestek, afgesproken kwaliteit moet worden geleverd, maar vaak onder begrotingsniveau. Kost veel tijd bij opzichter wanneer kwaliteit niet geleverd wordt.
5. Intensiteit begeleiding en aansturing, kennis en kwaliteit	Grotendeels veel dagelijkse aansturing nodig vanuit gemeente of voorman. Dit wordt in toekomst alleen maar meer. Zij zijn essentieel voor de instructie. Kennisniveau wordt steeds lager vanwege het wegvloeiën van de beste medewerkers. Te weinig voormannen beschikbaar om de ploegen aan te sturen.	Er wordt steeds meer planmatig gewerkt. Aansturing vanuit opzichters en acteren soms vanuit de eigen kennis van een gebied. Vakbekwame hoveniers, veel vakkennis aanwezig, het leveren van een dikke voldoende is het doel. Daarnaast mogelijkheden om met eigen dienst aansturing medewerkers Productie te organiseren.	Lokaal: Opdracht vanuit gemeente of voorman. Werken zelfstandig. Vakkennis en gebiedskennis aanwezig, affiniteit met groen. Mogelijkheid om lokale aansturing te organiseren.	Begeleidt zichzelf en stuurt de eigen medewerkers zelf aan. Vakkennis is aanwezig vanuit de eigen organisatie maar ook vanuit inzet onderaanneming. Gebiedskennis waarschijnlijk aanwezig. Aansturing van medewerkers. Productie is via een bestek lastig te organiseren.	Begeleidt zichzelf en stuurt de eigen medewerkers zelf aan. Kost wel tijd bij opzichter wanneer kwaliteit niet geleverd wordt. Veel vakkennis, maar weinig gebiedskennis aanwezig. Maar de uitvoering is vaak gericht op het doen van het minimaal noodzakelijke met zo efficiënt mogelijk materieel. Aansturing van medewerkers Productie is via een bestek lastig te organiseren.
			Landelijk: Veel vakkennis, maar weinig gebiedskennis aanwezig. Uitvoering is gericht op instructies opdrachtgever. Bij Europese aanbesteding zijn vaste (lokale) mensen tbv aansturing medewerkers Productie lastig te garanderen.		
5. Omgang participatie en inwonersinitiatieven (raakt aan 1)	Is niet hun kerntaak. Zij geven invulling aan de kerntaak onderhoud.	De buitendienst zijn de oren en ogen van domein Beheer. Zij spreken dagelijks met inwoners en kunnen het beleid rondom inwonersinitiatieven uitdragen. Dit kan leiden tot meer tevredenheid over (invulling en beheer van) de openbare ruimte.	Is niet hun kerntaak. Zij geven invulling aan de kerntaak onderhoud.	Is niet hun kerntaak. Zij geven invulling aan de kerntaak onderhoud.	Is niet hun kerntaak. Zij geven invulling aan de kerntaak onderhoud.
5. Omgang met ontwikkelingen	Heel sterk in frequentiegestuurd werken. In mindere mate in beeldgestuurd werken en niet ervaren in effectgestuurd werken.	Heel sterk in frequentiegestuurd werken. Redelijk ontwikkeld in beeldgericht werken en indirect sterk in effectgestuurd werken.	Heel sterk in frequentiegestuurd werken. In mindere mate in beeldgestuurd werken en niet ervaren in effectgestuurd werken.	Heel sterk in frequentiegestuurd werken. Redelijk ervaren in beeldgestuurd werken en lerend in effectgestuurd werken.	Heel sterk in frequentie- en beeldgestuurd werken en lerend in effectgestuurd werken.

Bijlage 6: Communicatieplanning

Routekaart				
Wat	Frequentie	Contactpersoon	Type communicatie	Kanalen
Grootschalig onderhoud openbaar groen	Doorlopend	Groenbeheerder	Regulier	Website: 1x per jaar Weekblad: 1x per jaar Socials: 1x per jaar (of via brief)
Stimuleren biodiversiteit (aanpassen duurzaam maaibeleid)	April-oktober	Opzichters groen en spelen in overleg met regisseur groen en spelen	Regulier	Website: 1x per jaar Persbericht: 1x per jaar Weekblad: 1x per jaar Socials: 1x per jaar (of via brief)
Klachtenbehandeling (MOR)	Doorlopend	Opzichters groen	Regulier	MOR-traject (automatische mails + richtlijnen bij klachten)
Storm-, hitte- of waterstress	Bij storm, wateroverlast of hittegolf	Groenbeheerders in samenwerking met opzichters	Incidenteel	Socials: 1x per incident Website: 1x per incident
Werkzaamheden; kleine renovaties of vervangingen	September-april	Projectvoorbereider groen en spelen	Bewonersparticipatie	Communicatie vanuit renovatie groenprojecten
Werkzaamheden; grote renovaties of vervangingen	Doorlopend	Projectleider	Bewonersparticipatie	Communicatie vanuit projecten

Bijlage 6: Communicatieplanning

Routekaart				
Wat	Frequentie	Contactpersoon	Type communicatie	Kanalen
Groen Samen Doen acties; klimaat en duurzaamheid	Doorlopend	Projectleider/coördinator klimaatadaptatie	Regulier Bewonersparticipatie	Website: 3x per jaar Persbericht: project afhankelijk Weekblad: 3x per jaar Socials: 3x per jaar
Acties werkgroep Groene Agenda; biodiversiteit	Doorlopend	Coördinator werkgroep Groene Agenda	Bewonersparticipatie	Website: 2x per jaar Persbericht: project afhankelijk Weekblad: 2x per jaar Socials: 2x per jaar
Inrichting nieuwbouwwijken	Doorlopend	Projectleider	Bewonersparticipatie	Communicatie vanuit nieuwbouwproject
Particulier beheer van boomspiegels	Op aanvraag	Boombeheerder samen met projectvoorbereider groen en spelen	Bewonersparticipatie	Aanpak: informeren over mogelijkheden via persbericht, website (+ ondersteunen) Zichtbaar maken op social media
Inwonersinitiatieven	Op aanvraag	Verbinders/contactambtenaar en projectvoorbereider groen en spelen	Overheidsparticipatie	Faciliteren/informeren over mogelijkheden Leuke voorbeelden op socials

Bijlage 7: Onderhoud - eenheidsprijzen

Beplanting			
Beheergroep	Hoog (A) (€)	Basis (B) (€)	Laag (C) (€)
Bodembedekkende heesters	€ 2,79	€ 1,98	€ 1,30
Bodembedekkende rozen	€ 2,79	€ 1,98	€ 1,30
Bodembedekkende vaste planten	€ 2,79	€ 1,98	€ 1,30
Bosplantsoen	€ 1,04	€ 0,75	€ 0,47
Botanische rozen	€ 2,99	€ 2,14	€ 1,01
Coniferen	€ 5,84	€ 4,24	€ 2,46
Gemengd bos	€ 0,07	€ 0,03	€ 0,02
Hakhout/windsingels	€ 0,38	€ 0,37	€ 0,20
Heesterrozen	€ 2,99	€ 2,14	€ 1,01
Loofbos	€ 0,07	€ 0,03	€ 0,02
Opgaande sierheesters	€ 2,99	€ 2,14	€ 1,01
Struiken bosplantsoen	€ 0,80	€ 0,60	€ 0,43
Struikrozen	€ 10,54	€ 7,10	€ 4,99
Vaste planten	€ 3,37	€ 2,76	€ 2,30
Wisselperken	€ 54,73	€ 49,97	€ 30,05

Hagen			
Beheergroep	Hoog (A) (€)	Basis (B) (€)	Laag (C) (€)
Blokhaag	€ 5,84	€ 4,24	€ 2,46
Hagen groot (> 150 cm)	€ 5,84	€ 4,24	€ 2,46
Hagen klein (< 150 cm)	€ 5,84	€ 4,24	€ 2,46

Water			
Beheergroep	Hoog (A) (€)	Basis (B) (€)	Laag (C) (€)
Greppel 1x zonder afvoer (freq)		€ 0,20	
Greppel 2x zonder afvoer (freq)		€ 0,35	
Greppel niet maaïen (freq)		€ 0,13	
Sloot 1x met afvoer (freq)		€ 0,30	
Sloot 2x met afvoer (freq)		€ 0,65	
Sloot niet maaïen (freq)		€ 0,37	
Vijvers/waterpartijen	€ 0,42	€ 0,28	€ 0,15
Watergangen	€ 0,72	€ 0,45	€ 0,31

Bijlage 7: Onderhoud - eenheidsprijzen

Gras			
Beheergroep	Hoog (A) (€)	Basis (B) (€)	Laag (C) (€)
1x maaien met afvoer (freq)		€ 0,06	
1x maaien zonder afvoer (freq)		€ 0,02	
2x maaien met afvoer (freq)		€ 0,12	
2x maaien zonder afvoer (freq)		€ 0,04	
4x maaien met afvoer (freq)		€ 0,23	
4x maaien zonder afvoer (freq)		€ 0,08	
Berm 1x zonder afvoer (freq)		€ 0,02	
Berm 2x met afvoer (freq)		€ 0,12	
Berm 2x zonder afvoer (freq)		€ 0,04	
Diversiteitsstroken		€ 0,06	
Gazon	€ 0,99	€ 0,60	€ 0,33
Gazon talud	€ 0,99	€ 0,52	€ 0,33
Grasland agrarisch	€ 0,03	€ 0,03	€ 0,03
Grasland overig	€ 0,03	€ 0,03	€ 0,03
Talud 1x met afvoer (freq)		€ 0,11	
Talud 2x met afvoer (freq)		€ 0,22	

Gras			
Beheergroep	Hoog (A) (€)	Basis (B) (€)	Laag (C) (€)
Talud 2x zonder afvoer (freq)		€ 0,19	
Talud natuurlijke oever	€ 0,33	€ 0,18	€ 0,12
Wadi	€ 0,55	€ 0,41	€ 0,21

Bijlage 7: Onderhoud - doorrekening

Beplanting					
Beheergroep	Areaal (m2)	Hoog (A) (som in €)	Basis (B) (som in €)	Laag (C) (som in €)	Totaal (som in €)
Bodembedekkende heesters	102.609	€ 0	€ 167.723	€ 2.688	€ 170.411
Bodembedekkende rozen	3.093	€ 0	€ 5.704	€ 0	€ 5.704
Bodembedekkende vaste planten	269	€ 0	€ 308	€ 0	€ 308
Bosplantsoen bubeko	2.295	€ 0	€ 280	€ 0	€ 280
Botanische rozen	5.170	€ 0	€ 7.217	€ 569	€ 7.786
Coniferen	285	€ 0	€ 359	€ 0	€ 359
Gemengd bos	2.476	€ 0	€ 5	€ 41	€ 47
Hakhout/windsingels	601	€ 0	€ 0	€ 119	€ 119
Heesterrozen	2.579	€ 0	€ 4.391	€ 61	€ 4.453
Loofbos	52.061	€ 0	€ 256	€ 756	€ 1.012
Opgaande sierheesters	157.195	€ 61	€ 266.012	€ 4.799	€ 270.872
Struiken bosplantsoen	141.445	€ 0	€ 24.757	€ 38.595	€ 63.353
Struikrozen	1.060	€ 0	€ 4.568	€ 0	€ 4.568
Vaste planten	1.032	€ 0	€ 2.195	€ 0	€ 2.195
Wisselperken	13	€ 0	€ 650	€ 0	€ 650
Totaal	472.184	€ 61	€ 484.426	€ 47.630	€ 532.117

Bijlage 7: Onderhoud - doorrekening

Gras					
Beheergroep	Areaal (m2)	Hoog (A) (som in €)	Basis (B) (som in €)	Laag (C) (som in €)	Totaal (som in €)
1x maaien met afvoer	77.611	€ 0	€ 4.657	€ 0	€ 4.657
1x maaien zonder afvoer	5.072	€ 0	€ 152	€ 0	€ 152
2x maaien met afvoer	147.758	€ 0	€ 18.838	€ 0	€ 18.838
2x maaien zonder afvoer	40.394	€ 0	€ 2.020	€ 0	€ 2.020
4x maaien met afvoer	35.270	€ 0	€ 8.963	€ 0	€ 8.963
4x maaien zonder afvoer	5.944	€ 0	€ 578	€ 0	€ 578
Berm 1x zonder afvoer	1.411	€ 0	€ 42	€ 0	€ 42
Berm 2x met afvoer	6.034	€ 0	€ 784	€ 0	€ 784
Berm 2x zonder afvoer	837	€ 0	€ 42	€ 0	€ 42
Diversiteitsstroken	10.248	€ 0	€ 9	€ 0	€ 9
Gazon	749.927	€ 0	€ 348.150	€ 54.355	€ 402.505
Gazon talud	3.213	€ 0	€ 1.592	€ 53	€ 1.645
Grasland agrarisch	3.815	€ 0	€ 47	€ 81	€ 128
Grasland overig	39.823	€ 0	€ 0	€ 1.336	€ 1.336
Talud 1x met afvoer	2.697	€ 0	€ 351	€ 0	€ 351
Talud 2x met afvoer	36.524	€ 0	€ 9.122	€ 0	€ 9.122

Bijlage 7: Onderhoud - doorrekening

Gras					
Beheergroep	Areaal (m2)	Hoog (A) (som in €)	Basis (B) (som in €)	Laag (C) (som in €)	Totaal (som in €)
Talud 2x zonder afvoer	969	€ 0	€ 203	€ 0	€ 203
Talud natuurlijke oever	1.913	€ 0	€ 0	€ 221	€ 221
Wadi	93.253	€ 0	€ 25.883	€ 6.377	€ 32.260
Totaal	1.262.712	€ 0	€ 421.433	€ 62.424	€ 483.857

Hagen					
Beheergroep	Areaal (m2)	Hoog (A) (som in €)	Basis (B) (som in €)	Laag (C) (som in €)	Totaal (som in €)
Blokhaag	1.434	€ 0	€ 6.011	€ 0	€ 6.011
Hagen groot (> 150 cm)	1.132	€ 0	€ 4.552	€ 88	€ 4.640
Hagen klein (< 150 cm)	4.340	€ 0	€ 13.937	€ 1.180	€ 15.117
Totaal	6.907	€ 0	€ 24.501	€ 1.268	€ 25.769

Bijlage 7: Onderhoud - doorrekening

Water					
Beheergroep	Areaal (m2)	Hoog (A) (som in €)	Basis (B) (som in €)	Laag (C) (som in €)	Totaal (som in €)
Greppel 1x zonder afvoer	4.256	€ 0	€ 869	€ 0	€ 869
Greppel 2x zonder afvoer	9.288	€ 0	€ 3.205	€ 0	€ 3.205
Greppel niet maaien	2.086	€ 0	€ 13	€ 167	€ 179
Sloot 1x met afvoer	27.164	€ 0	€ 8.022	€ 0	€ 8.022
Sloot 2x met afvoer	3.191	€ 0	€ 2.089	€ 0	€ 2.089
Sloot niet maaien	1.186	€ 0	€ 274	€ 0	€ 274
Vijvers/waterpartijen	315	€ 0	€ 0	€ 47	€ 47
Watergangen	91	€ 0	€ 0	€ 28	€ 28
Totaal	47.576	€ 0	€ 14.471	€ 242	€ 14.713

Bijlage 8: Prijzen renovatie en vervanging

Vervangingskosten		
Beheergroep	Eenheid (m2)	Prijs per eenheid (€)
Bosplantsoen	m2	€ 10,53
Bermen en kruidenrijk gras	m2	€ 0,44
Gazon	m2	€ 1,25
Opgaande heesters	m2	€ 11,82
Bodembedekkende heesters	m2	€ 20,70
Botanische rozen	m2	€ 11,82
Struikrozen	m2	€ 31,53
Hagen	m2	€ 29,70
Vaste planten	m2	€ 21,57
Wisselperken	m2	€ 15,45

Bijlage 8: Renovatie - doorrekening

Renovatie op de korte termijn									
Beheergroep	Areaal < 1 jaar (m2)	Prijs < 1 jaar (som in €)	Areaal < 2 jaar (m2)	Prijs < 2 jaar (som in €)	Areaal < 3 jaar (m2)	Prijs < 3 jaar (som in €)	Areaal < 4 jaar (m2)	Prijs < 4 jaar (som in €)	Totale prijs (som in €)
Bosplantsoen	1.059	€ 11.148	2013	€ 21.198	0	€ 0	0	€ 0	€ 32.346
Bermen en kruidenrijk gras	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	€ 0
Gazon	2.902	€ 3.627	222	€ 277	0	€ 0	2.812	€ 3.514	€ 7.419
Opgaande heesters	10.629	€ 125.639	7.228	€ 85.435	44	€ 517	18	€ 208	€ 211.799
Bodembedekkende heesters	5.866	€ 121.430	4.348	€ 90.011	59	€ 1.218	59	€ 1.215	€ 213.874
Botanische rozen	700	€ 8.272	284	€ 3.352	0	€ 0	0	€ 0	€ 11.624
Struikrozen	263	€ 8.272	232	€ 7.320	0	€ 0	0	€ 0	€ 15.592
Hagen	381	€ 11.320	199	€ 5.912	0	€ 0	0	€ 0	€ 17.231
Vaste planten	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	€ 0
Wisselperken	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	€ 0
Totaal	21.799	€ 289.708	14.526	€ 213.505	103	€ 1.735	2.888	€ 4.937	€ 509.885

Bijlage 8: Vervanging - doorrekening

Vervanging op de korte termijn									
Beheergroep	Areaal < 1 jaar (m2)	Prijs < 1 jaar (som in €)	Areaal < 2 jaar (m2)	Prijs < 2 jaar (som in €)	Areaal < 3 jaar (m2)	Prijs < 3 jaar (som in €)	Areaal < 4 jaar (m2)	Prijs < 4 jaar (som in €)	Totale prijs (som in €)
Bosplantsoen	0	€ 0	484	€ 5.093	2.601	€ 27.388	409	€ 4.310	€ 36.791
Bermen en kruidenrijk gras	587	€ 258	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	€ 258
Gazon	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	649	€ 812	€ 812
Opgaande heesters	335	€ 3.957	3.238	€ 38.272	1.805	€ 21.331	3.173	€ 37.501	€ 101.062
Bodembedekkende heesters	233	€ 4.833	1.704	€ 35.272	1.428	€ 29.569	1.050	€ 21.745	€ 91.419
Botanische rozen	0	€ 0	0	€ 0	68	€ 805	32	€ 380	€ 1.184
Struikrozen	49	€ 1.556	0	€ 0	214	€ 6.751	0	€ 0	€ 8.307
Hagen	3	€ 95	0	€ 0	31	€ 920	94	€ 2.777	€ 3.792
Vaste planten	0	€ 0	10	€ 213	34	€ 734	179	€ 3.871	€ 4.818
Wisselperken	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	0	€ 0	€ 0
Totaal	1.208	€ 10.700	5.435	€ 78.850	6.181	€ 87.497	5.587	€ 71.395	€ 248.442

Bijlage 8: Lange termijn - doorrekening

Areaal renovatie- en vervangingsopgave per tijdvak								
Beheergroep	2020-2029 (m2)	2030-2039 (m2)	2040-2049 (m2)	2050-2059 (m2)	2060-2069 (m2)	2070-2079 (m2)	Leeg (m2)	Totaal (m2)
Bosplantsoen	53.861	33.638	29.793	9.315	10.321	247	6.566	143.740
Bermen en kruidenrijk gras	56.111	36.550	70.423	66.078	125.720	15.299	587	370.769
Gazon	295.345	163.392	181.893	55.545	43.572	6.681	6.712	753.139
Opgaande heesters	72.627	8.052	35.271	11.252	2.914	248	26.830	157.195
Bodembedekkende heesters	57.643	8.697	21.102	2.720	988	34	14.787	105.972
Botanische rozen	1.499	0	1.765	200	561	0	1.145	5.170
Struikrozen	1.599	315	968	0	0	0	758	3.639
Hagen	2.662	861	2.253	302	34	372	708	7.192
Vaste planten	0	48	559	202	0	0	223	1.032
Wisselperken	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	541.346	251.553	344.027	145.615	184.109	22.882	58.316	1.547.848

Bijlage 8: Lange termijn - doorrekening

Kosten renovatie- en vervangingsopgave per tijdvak								
Beheergroep	2020-2029 (som in €)	2030-2039 (som in €)	2040-2049 (som in €)	2050-2059 (som in €)	2060-2069 (som in €)	2070-2079 (som in €)	Leeg (som in €)	Totaal (som in €)
Bosplantsoen	€ 567.157	€ 354.204	€ 313.719	€ 98.086	€ 108.680	€ 2.601	€ 69.136	€ 1.513.582
Bermen en kruidenrijk gras	€ 24.689	€ 16.082	€ 30.986	€ 29.074	€ 55.317	€ 6.732	€ 258	€ 163.138
Gazon	€ 369.181	€ 204.240	€ 227.367	€ 69.432	€ 54.464	€ 8.351	€ 0	€ 933.034
Opgaande heesters	€ 858.447	€ 95.178	€ 416.906	€ 133.002	€ 34.449	€ 2.936	€ 0	€ 1.540.917
Bodembedekkende heesters	€ 1.193.215	€ 180.025	€ 436.810	€ 56.309	€ 20.447	€ 711	€ 306.094	€ 2.193.612
Botanische rozen	€ 17.715	€ 0	€ 20.862	€ 2.364	€ 6.634	€ 805	€ 13.535	€ 61.111
Struikrozen	€ 50.420	€ 9.923	€ 30.507	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 90.849
Hagen	€ 79.048	€ 25.585	€ 66.904	€ 8.973	€ 998	€ 11.058	€ 0	€ 192.565
Vaste planten	€ 0	€ 1.038	€ 12.058	€ 4.349	€ 0	€ 0	€ 0	€ 17.445
Wisselperken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 3.159.871	€ 886.274	€ 1.556.118	€ 401.589	€ 280.989	€ 32.388	€ 389.024	€ 6.706.253